

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 20 Ιουνίου 2016
(OR. en)

10255/16

COHOM 79
COPS 192
CFSP/PESC 485
CSDP/PSDC 344
FREMP 116
INF 110
JAI 579
RELEX 517

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Ημ/νία: 20 Ιουνίου 2016

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

Αριθ. προηγ. εγγρ.: 10138/16 COHOM 72 COPS 188 CFSP/PESC 478 CSDP/PSDC 338
FREMP 111 INF 108 JAI 570 RELEX 513

Θέμα: Ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία
στον κόσμο το 2015
– Θεματικό μέρος

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες η «Ετήσια έκθεση της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο το 2015 – Θεματικό μέρος», η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο κατά την 3477η σύνοδό του, που πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιουνίου 2016.

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΕ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟ 2015**

Θεματικό Μέρος

(Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, 20 Ιουνίου 2016)

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	2
1. Εισαγωγή	3
2. Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως γνώμονας της ενωσιακής προσέγγισης για τις συγκρούσεις και τις κρίσεις	11
3. Αντιμετώπιση των κυριότερων προκλήσεων στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας.....	22
4. Τα ανθρώπινα δικαιώματα στις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ	48

1. Εισαγωγή

Μέσα σε ένα περιβάλλον που σηματοδεύτηκε από την αστάθεια και τις συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή και σε περιοχές της Ασίας και της Αφρικής, τη συνακόλουθη μεταναστευτική κρίση και τις επανειλημμένες τρομοκρατικές επιθέσεις κατά αμάχων, το 2015 ήταν έτος ιδιαίτερων προκλήσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη διεθνή κοινότητα γενικότερα. Η οργάνωση ΙΚΙΛ/Ντάες επέκτεινε τη δράση της σε περιοχές της Συρίας και του Ιράκ, διαπράττοντας μαζικές θηριωδίες και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως σε βάρος μειονοτικών ομάδων. Σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σημειώθηκαν και σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου, παρατηρήθηκε δε μια ανησυχητική τάση εκφοβισμού και επιθέσεων εναντίον ακτιβιστών και μελών της κοινωνίας των πολιτών.

Το 2015 η ΕΕ εξέδωσε το νέο **σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2015-2019)**¹, στο οποίο παρουσιάζονται οι προτεραιότητες και η στρατηγική της ΕΕ για τα επόμενα 5 έτη. Σκοπός του εν λόγω σχεδίου δράσης είναι να συνεχιστεί η εφαρμογή του **στρατηγικού πλαισίου του 2012 για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία**², με επαρκή ευελιξία ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες προκλήσεις. Το σχέδιο δράσης στοχεύει επίσης στην καλύτερη αντιμετώπιση των διαφόρων ζητημάτων με εστιασμένες δράσεις και συστηματική και συντονισμένη χρήση όλων των ενωσιακών μέσων, ιδίως των κατευθυντήριων γραμμών, των εργαλείων και άλλων συμφωνημένων θέσεων της ΕΕ, καθώς και των ποικίλων μέσων χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης, ιδίως του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Το σχέδιο δράσης καταρτίστηκε με βάση την κοινή ανακοίνωση «Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως κύρια παράμετρος του θεματολογίου της ΕΕ»³, που παρουσιάστηκε από την Ύπατη Εκπρόσωπο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

¹ *Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία:*
http://eeas.europa.eu/human_rights/docs/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en.pdf.
Το νέο σχέδιο δράσης υποδιαιρείται στα ακόλουθα **5 κεφάλαια**: **I.** Προώθηση της αυτοδιάθεσης των τοπικών φορέων, **II.** Αντιμετώπιση προκλήσεων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, **III.** Διασφάλιση ολοκληρωμένης προσέγγισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε καταστάσεις συγκρούσεων και κρίσεων, **IV.** Προώθηση μεγαλύτερης συνοχής και συνάφειας, και **V.** Αποτελεσματικότερη ενωσιακή πολιτική στήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας.

² Βλ. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Στρατηγικό πλαίσιο και σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία*, έγγρ. 11737/12, 25 Ιουνίου 2012:
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11737-2012-INIT/en/pdf>

³ JOIN(2015) 16 final:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015JC0016&rid=2>

Ο Ειδικός Εντεταλμένος της ΕΕ (ΕΕΕΕ) για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κ. Σταύρος Λαμπρινίδης, ο οποίος διορίστηκε το 2012, συνέχισε να εργάζεται —υπό την εποπτεία της ΥΕ/ΑΠ— με σκοπό να αυξήσει τη συνεκτικότητα, την αποτελεσματικότητα και την προβολή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Το 2015 δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στους ακόλουθους τομείς: ενδυνάμωση της συνεργασίας της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με στρατηγικούς εταίρους που έχουν σημαντική περιφερειακή και πολυμερή παρουσία, μεταξύ άλλων με επαναληπτικές επισκέψεις στο Μεξικό, τη Βραζιλία, την Κίνα και τη Νότια Αφρική· ενίσχυση της προσοχής που δίνεται στις γειτονικές χώρες της ΕΕ, μεταξύ άλλων με επισκέψεις για πρώτη φορά στο Μαρόκο και το Αζερμπαϊτζάν· διατήρηση ισχυρής συνεργασίας με επιλεγμένες χώρες στο στάδιο της μετάβασης, μεταξύ των οποίων η Μιανμάρ/Βιρμανία και το Μπαχρέιν, και έναρξη συζητήσεων για πρώτη φορά με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα με την Κούβα· αύξηση της προβολής της συνεργασίας της ΕΕ με τα ΗΕ και με περιφερειακούς μηχανισμούς για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σκοπό την υποστήριξη της αυτοδιάθεσης σε περιφερειακό επίπεδο και την προώθηση της οικουμενικότητας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων με την εγκαινίαση του πρώτου διαλόγου πολιτικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τους αρμόδιους μηχανισμούς του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN), καθώς και με την εμβάθυνση της συνεργασίας με την Αφρικανική Ένωση.

Από θεματικής απόψεως, ο ΕΕΕΕ συνέχισε να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην ενδυνάμωση των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και στην αντιμετώπιση των ολοένα και δυσχερέστερων συνθηκών που βιώνουν σε πολλές χώρες. Αρκετές από τις αποστολές και τις επαφές παρακολούθησης που πραγματοποιήθηκαν το 2015 επικεντρώθηκαν σε δράσεις για την ανατροπή μέτρων καταστολής και νέων περιοριστικών νόμων εναντίον των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), σε ενέργειες για την απελευθέρωση υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη δημιουργία αποτελεσματικότερων μηχανισμών υποστήριξης και σε προσπάθειες επανεκκίνησης του διαλόγου που είναι αναγκαίος για την αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών.

Με τις επισκέψεις που πραγματοποίησε το 2015 σε σχεδόν είκοσι χώρες, τις ομιλίες του σε πολυάριθμες πολυμερείς διασκέψεις υψηλού επιπέδου και τις συναντήσεις του με εκατοντάδες κεντρικούς παράγοντες κυβερνήσεων, διεθνών οργανισμών και της κοινωνίας των πολιτών, ο ΕΕΕΕ επιδίωξε επίσης να αυξήσει την αποτελεσματικότητα και την προβολή της ΕΕ ως παγκόσμιου πρωτοπόρου στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να υποστηρίξει τις κύριες προτεραιότητες της ΕΕ, όπως η ελευθερία της έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι, η υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών, η καταπολέμηση των βασανιστηρίων, η εξάλειψη των διακρίσεων, η κατάργηση της θανατικής ποινής, η προώθηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, η σύνδεση επιχειρήσεων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και η προώθηση της υποχρέωσης λογοδοσίας σε περιπτώσεις παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε **πολυμερές επίπεδο**, η ΕΕ συνέχισε να υποστηρίζει σθεναρά την οικουμενική προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δραστηριοποιούμενη ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και στους κόλπους ειδικευμένων οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών, όπως η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ). Σε αυτά τα πλαίσια, η ΕΕ προώθησε τις προτεραιότητές της ανά θέμα και χώρα, και συνεργάστηκε με χώρες από κάθε περιοχή για την εκπλήρωση των στόχων της. Η ΕΕ υποστήριξε επίσης την ευρύτερη ενσωμάτωση της διάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο έργο των Ηνωμένων Εθνών και προώθησε μια βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα προσέγγιση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης που εγκρίθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2015 μέσω του Θεματολογίου 2030. Τον Φεβρουάριο το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα σχετικά με τις προτεραιότητες της ΕΕ στα φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα⁴. Η ΕΕ συνέχισε να χρησιμοποιεί ένα ετήσιο στρατηγικό σχέδιο εργασίας, ρυθμίσεις επιμερισμού των καθηκόντων με τα κράτη μέλη της ΕΕ και στοχευμένες επαφές για να καταστήσει αποτελεσματικότερη τη συμμετοχή της στα εν λόγω φόρουμ. Η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης στενά με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ).

⁴ 6012/16: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6012-2016-INIT/el/pdf>

Τα μέσα της ΕΕ

Η ΕΕ έχει στη διάθεσή της ευρύ φάσμα πολιτικών, εργαλείων και χρηματοδοτικών μέσων για την προώθηση και την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε αυτά συγκαταλέγονται η δημόσια διπλωματία (δηλώσεις και ανακοινώσεις της ΕΕ), πιο διακριτικά διπλωματικά εργαλεία (διαβήματα⁵ και πολιτικοί διάλογοι), αλλά και κατευθυντήριες γραμμές και ανά χώρα στρατηγικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τακτικοί διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα και προγράμματα χρηματοδοτικής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της παροχής υποστήριξης στην κοινωνία των πολιτών. Η ΕΕ προσπαθεί να εξασφαλίζει την καλύτερη δυνατή αλληλεπίδραση των εν λόγω μέσων, ήτοι να τα χρησιμοποιεί συνδυαστικά και όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα, με σκοπό την επίτευξη βέλτιστων αποτελεσμάτων. Για παράδειγμα, τα θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν θα πρέπει να εξετάζονται μόνο στο πλαίσιο διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη και άλλων συνεδριάσεων, όπως των πολιτικών και λοιπών διαλόγων (π.χ. για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων) και των διασκέψεων κορυφής.

Κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα: Η ΕΕ ενέκρινε 11 κατευθυντήριες γραμμές⁶, οι οποίες καθορίζουν τους τομείς προτεραιότητας της εξωτερικής δράσης. Οι κατευθυντήριες γραμμές που εγκρίθηκαν πιο πρόσφατα είναι εκείνες που αφορούν τη θρησκευτική ελευθερία, την ελευθερία των πεποιθήσεων και την ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός Διαδικτύου. Πρωταρχικός τους στόχος είναι να χρησιμεύουν ως πρακτικό εργαλείο για την καθοδήγηση των φορέων της ΕΕ σε ολόκληρο τον κόσμο κατά την υλοποίηση των ενωσιακών προτεραιοτήτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε τοπικό επίπεδο. Οι κατευθυντήριες γραμμές επικαιροποιούνται τακτικά.

Στρατηγικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα ανά χώρα: Οι στρατηγικές αυτές καταρτίζονται ως επί το πλείστον σε τοπικό επίπεδο από τις αντιπροσωπίες της ΕΕ και βάσει ανάλυσης της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εκάστοτε χώρα. Οι στρατηγικές αυτές συμβάλλουν πλέον καθοριστικά στην εξασφάλιση της συνοχής των πολιτικών. Πιο συγκεκριμένα, προσδιορίζουν τις κύριες προτεραιότητες της ενωσιακής δράσης στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας, καθορίζουν κύριους μακροπρόθεσμους και βραχυπρόθεσμους στόχους και περιγράφουν συγκεκριμένες δραστηριότητες προς εκτέλεση για την επίτευξη των εν λόγω στόχων στην εκάστοτε χώρα.

⁵ Το διάβημα είναι ένα είδος διπλωματικής εκπροσώπησης. Πρόκειται για επίσημη προσέγγιση προς εκπρόσωπο τρίτης χώρας ή διεθνούς οργανισμού με σκοπό να πεισθεί ή να ενημερωθεί μια κυβέρνηση επί συγκεκριμένου θέματος ή προκειμένου να συλληχθούν οι επίσημες απόψεις της επ' αυτού. Μπορεί να έχει γραπτή ή προφορική μορφή.

⁶ Ο πλήρης κατάλογος των 11 κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα διατίθεται στη διεύθυνση: http://eeas.europa.eu/human_rights/docs/index_en.htm

Διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα: Με την πάροδο των ετών έχουν καθιερωθεί διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα με διάφορες χώρες, ο αριθμός των οποίων αυξάνεται διαρκώς. Με τους διαλόγους αυτούς επιδιώκονται, μεταξύ άλλων, η εξέταση θεμάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος και η ενίσχυση της συνεργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε πολυμερή φόρουμ όπως τα Ηνωμένα Έθνη. Η ΕΕ έχει επίσης τη δυνατότητα στο πλαίσιο αυτό να εκφράζει στις χώρες-εταίρους τις ανησυχίες της σχετικά με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να συγκεντρώνει πληροφορίες και να συμβάλλει στη βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα εν λόγω κράτη. Οι διάλογοι αυτοί αποτελούν σημαντικά εργαλεία για τη δράση που αναπτύσσει η ΕΕ σε διμερές επίπεδο όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων για συγκεκριμένα θέματα όπως τα βασανιστήρια, η θανατική ποινή, η θρησκευτική ελευθερία και η ελευθερία των πεποιθήσεων, η ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός Διαδικτύου, οι αναπηρίες, τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών, οι θεμελιώδεις αρχές και τα δικαιώματα στην εργασία, καθώς και η συνεργασία σε πολυμερή φόρουμ.

Το 2015 η ΕΕ διεξήγαγε επίσημους διαλόγους και διαβουλεύσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα με 34 χώρες εταίρους και περιφερειακούς συνασπισμούς. Άρχισε εκ νέου ο διάλογος με την Αίγυπτο και την Τυνησία (τελευταία φορά που είχε πραγματοποιηθεί διάλογος με τις δύο αυτές χώρες ήταν το 2010) και, για πρώτη φορά από το 2009, με τη Λευκορωσία. Επιπλέον, η ΕΕ πραγματοποίησε διαλόγους με πολλές από τις 79 χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συμφωνίας του Κοτονού.

Πριν από τη διεξαγωγή του εκάστοτε διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών στις Βρυξέλλες και στη χώρα όπου διοργανώνεται ο διάλογος. Πραγματοποιούνται επίσης ενημερωτικές συναντήσεις σχετικά με την έκβαση του διαλόγου. Τα φόρουμ και οι διάλογοι πολιτικής συμπληρώνονται από συναντήσεις τεχνικού χαρακτήρα με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, κατά τις οποίες η ΕΕ ανταλλάσσει πληροφορίες σχετικά με δραστηριότητες και πολιτικές. Τον Μάιο του 2015 διοργανώθηκε μια καινοτόμος πρωτοβουλία με την **Τυνησία** για την έναρξη «τριμερούς διαλόγου» μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, της κυβέρνησης της Τυνησίας και της ΕΕ, αμέσως μετά τον διάλογο ΕΕ-Τυνησίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Φόρουμ της ΕΕ και των ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Εταιρική σχέση ΕΕ-ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα: Η ΕΕ είναι σταθερά προσηλωμένη στα όργανα των Ηνωμένων Εθνών που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και προωθεί ένα σύστημα στο πλαίσιο του εν λόγω οργανισμού που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και να αποφέρει ουσιαστικά αποτελέσματα στον τομέα αυτό. Η ΕΕ υποστηρίζει τον Ύπατο Αρμοστή και το προσωπικό του στο έργο τους για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως. Προωθεί την πλήρη συνεργασία με τις Ειδικές Διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, μεταξύ άλλων, εξασφαλίζοντας την απρόσκοπτη πρόσβαση των εντολοδόχων σε άτομα και στην κοινωνία των πολιτών, καθώς και την ανεμπόδιστη επικοινωνία τους με αυτά. Η ΕΕ είναι απόλυτα προσηλωμένη στα όργανα που έχουν συσταθεί δυνάμει των Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών και βασίζεται στα συμπεράσματα και τις συστάσεις τους για τις ανά χώρα εργασίες της. Ομοίως, η ΕΕ υποστηρίζει την καθολική περιοδική εξέταση (UPR) και καλεί όλες τις χώρες να συμμετέχουν πλήρως στη διαδικασία αυτή, μεταξύ άλλων μεριμνώντας για την εφαρμογή των συστάσεων που προκύπτουν από αυτήν.

70ή σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ – Τρίτη Επιτροπή: Τον Οκτώβριο/Νοέμβριο του 2015, η Τρίτη Επιτροπή (κοινωνικά, ανθρωπιστικά και πολιτιστικά θέματα) της 70ής συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών ασχολήθηκε με περίπου 60 ψηφίσματα. Η ΕΕ ήταν πολύ δραστήρια, εκδίδοντας εννέα επίσημες δηλώσεις και παρεμβαίνοντας σε περισσότερους από 45 διαδραστικούς διαλόγους με αξιωματούχους των Ηνωμένων Εθνών, εντολοδόχους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον Ύπατο Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Η ΕΕ παρουσίασε πρωτοβουλίες για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων, τα δικαιώματα του παιδιού (από κοινού με την GRULAC⁷), τη Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας (από κοινού με την Ιαπωνία) και τη Μιανμάρ/Βιρμανία, οι οποίες εγκρίθηκαν στο σύνολό τους με σημαντική αποδοχή. Υποστήριξε επίσης διάφορες πρωτοβουλίες εταιρών, μεταξύ των οποίων ψηφίσματα για το Ιράν, τη Συρία και τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών – 28η, 29η και 30ή τακτική σύνοδος και δύο ειδικές συνόδους:

Το 2015 ήταν ένα ακόμη έτος έντονης δραστηριότητας για το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο πραγματοποίησε τρεις τακτικές και δύο συμπληρωματικές ειδικές συνόδους: μία την 1η Απριλίου «υπό το πρίσμα των τρομοκρατικών επιθέσεων και των καταχρήσεων και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την τρομοκρατική ομάδα Μπόκο Χαράμ» και άλλη μία την 17η Δεκεμβρίου «σχετικά με την πρόληψη της περαιτέρω επιδείνωσης της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Μπουρούντι».

⁷ GRULAC – Ομάδα χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής

Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) — Διεθνής Διάσκεψη Εργασίας και Διοικητικό

Συμβούλιο: Το 2015 η ΕΕ υπέβαλε συνολικά 55 δηλώσεις στη ΔΟΕ κατά την 104η Διεθνή Διάσκεψη Εργασίας και την 323η, 324η και 325η σύνοδο του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και στο πλαίσιο δυο τριμερών συσκέψεων. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της υποστήριξαν τις θεμελιώδεις αρχές και τα δικαιώματα στην εργασία, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την προστασία των εργαζομένων, ιδίως έναντι των απαράδεκτων μορφών εργασίας, καθώς και την παρακολούθηση της προόδου προς την αξιοπρεπή εργασία. Ασχολήθηκαν με παραβιάσεις βασικών εργασιακών κανόνων όσον αφορά την καταναγκαστική εργασία στην Ερυθραία, τη Μαυριτανία, τη Μιανμάρ και το Κατάρ, την παιδική εργασία στην Καμπότζη και το Καμερούν και το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι στο Μπαγκλαντές, τη Λευκορωσία, τα Φίτζι, τη Γουατεμάλα και τη Σουαζιλάνδη. Η ΕΕ παρείχε επίσης σημαντική στήριξη στο έργο του μοναδικού εποπτικού μηχανισμού της ΔΟΕ για την εφαρμογή των κανόνων.

Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΜΔΔΑ)

Το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΜΔΔΑ) είναι ένα από τα κύρια μέσα χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης που χρησιμοποιούνται για την προώθηση και την υποστήριξη της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως. Το ΕΜΔΔΑ, χάρη στο κύριο πλεονέκτημά του, τη δυνατότητά του, δηλαδή, να χρησιμοποιείται χωρίς να χρειάζεται η συγκατάθεση των κυβερνήσεων των χωρών υποδοχής, μπορεί να επικεντρώνεται σε ευαίσθητα ζητήματα και καινοτόμες προσεγγίσεις και να συνεργάζεται απευθείας με απομονωμένες ή περιθωριοποιημένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Σε σύγκριση με το διάστημα 2007-2013, το ΕΜΔΔΑ για την περίοδο 2014-2020 έχει τροποποιηθεί ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στις νέες συνθήκες, ακολουθεί δε πιο στρατηγική προσέγγιση στις στοχεύσεις του. Επιπλέον, η αξιοποίησή του έχει καταστεί ευκολότερη από διαδικαστική άποψη και ο προϋπολογισμός του έχει αυξηθεί, γεγονός που θα επιτρέψει στην ΕΕ να παράσχει περισσότερη βοήθεια για την ανάπτυξη δραστήριων κοινωνιών των πολιτών και τη στήριξη του ειδικού ρόλου που διαδραματίζουν ως καταλύτες θετικών αλλαγών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία. Στο πλαίσιο αυτό, θα βελτιωθεί η ικανότητα της ΕΕ να ανταποκρίνεται άμεσα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου και θα ενισχυθεί η παροχή στήριξης σε διεθνείς και περιφερειακούς μηχανισμούς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Παρέχεται επίσης στήριξη για τη διεξαγωγή αποστολών εκλογικής παρατήρησης, την επακολούθηση των συστάσεών τους και τη βελτίωση των δημοκρατικών και εκλογικών διαδικασιών. Επιπλέον, έχουν προσδιοριστεί ακριβέστερα οι ειδικοί στόχοι του ΕΜΔΔΑ όσον αφορά την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την υποστήριξη των δημοκρατικών διαδικασιών. Ειδικότερα, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση:

- στον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ άλλων με ειδική αναφορά στη συνεργασία μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, αφενός, και των τοπικών αρχών και των αρμόδιων κρατικών φορέων, αφετέρου·
- σε κάθε ευάλωτη ομάδα χωριστά: εθνικές, εθνοτικές, θρησκευτικές και γλωσσικές μειονότητες, γυναίκες, λεσβίες, ομοφυλόφιλοι και αμφιφυλόφιλα, διεμφυλικά και μεσοφυλικά άτομα (ΛΟΑΔΜ), και ιθαγενείς·
- στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα.

2. Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως γνώμονας της ενωσιακής προσέγγισης για τις συγκρούσεις και τις κρίσεις

Συνεκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πρόληψη των συγκρούσεων, τη διαχείριση κρίσεων και τη μεταβατική δικαιοσύνη.

Το 2015, εκατομμύρια άμαχοι επλήγησαν από συγκρούσεις και κρίσεις. Οι σοβαρές παραβάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν σύνηθες φαινόμενο σε πολλές ένοπλες συγκρούσεις. Το ενδιαφέρον της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα εκφράζεται, μεταξύ άλλων, με τη συνεκτίμηση της διάστασής τους σε όλες τις πολιτικές και τα χρηματοδοτικά της μέσα για την αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων.

Το 2015 η ΕΕ έλαβε περαιτέρω μέτρα για την ενσωμάτωση των πολιτικών της περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ισότητας των φύλων στον σχεδιασμό, την εφαρμογή, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση **αποστολών και επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ).**

Σύμφωνα με τις διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων του 2013⁸, κατά τη διαδικασία σχεδιασμού νέων αποστολών και επιχειρήσεων ελήφθησαν υπόψη ζητήματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων. Επίσης, στα έγγραφα σχεδιασμού της ΚΠΑΑ συμπεριελήφθη ανάλυση της κατάστασης από την οπτική γωνία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διάστασης του φύλου. Το 2015 οι περισσότερες αποστολές και επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ διέθεταν συμβούλους ή σημεία επαφής για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φύλου. Τα καθήκοντα των συμβούλων και των σημείων επαφής περιλαμβάνουν όχι μόνο την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διάστασης του φύλου στις εργασίες της αποστολής ή της επιχείρησης, αλλά και την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων.

Η διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων συμπεριλαμβάνεται επίσης στην κατάρτιση που παρέχεται στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ, ήτοι στην κατάρτιση προσανατολισμού για την ΚΠΑΑ, στην κατάρτιση πριν από την ανάπτυξη και στα μαθήματα σχετικά με τη μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας που διοργανώνουν αρκετά κράτη μέλη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΑΑΑ). Η διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του φύλου επισημαίνεται επίσης στα μαθήματα υψηλού επιπέδου και τα εκπαιδευτικά προγράμματα για ανώτατα στελέχη αποστολών. Επιπλέον, μέσω της ΕΑΑΑ και άλλων πρωτοβουλιών των κρατών μελών προσφέρεται εξειδικευμένη κατάρτιση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα ζητήματα φύλου, τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις, την προστασία των αμάχων και την πρόληψη των συγκρούσεων.

⁸ 7660/2/13 REV 2:
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7660-2013-REV-2/en/pdf>

Το 2015 η ΕΕ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο —μεταξύ άλλων μέσω των τεχνικών συμβουλών που παρείχε **η συμβουλευτική αποστολή της ΕΕ στην Ουκρανία (EUAM)**— στην κατάρτιση τόσο της εθνικής στρατηγικής της Ουκρανίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την οποία ενέκρινε ο Πρόεδρος κ. Petro Poroshenko τον Αύγουστο του 2015, όσο και του σχεδίου δράσης για την υλοποίηση της εν λόγω στρατηγικής κατά την περίοδο 2016-2020. Σύμβουλοι της EUAM συμμετείχαν σε ομάδες εργασίας και υπέβαλαν συστάσεις, οι οποίες ενσωματώθηκαν στο οριστικό σχέδιο δράσης. Η κυριότερη συνεισφορά της EUAM αφορούσε συμβουλές για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης μεταχείρισης, την προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων, τις βασικές μεταρρυθμίσεις του σωφρονιστικού συστήματος και τη διασφάλιση του δικαιώματος σε αμερόληπτο δικαστήριο, του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και της ελευθερίας του συνέρχεσθαι ειρηνικώς. Η EUAM προώθησε την ισότητα των φύλων, την κύρωση της σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας) και την έγκριση εθνικού σχεδίου δράσης για την εφαρμογή της απόφασης αριθ. 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ (για τον αντίκτυπο του πολέμου στις γυναίκες και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν στη διαχείριση των συγκρούσεων).

Τον Νοέμβριο του 2015 το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα και το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τη στήριξη της **μεταβατικής δικαιοσύνης**⁹. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΕ κατέστη ο πρώτος περιφερειακός οργανισμός που διαθέτει ειδική στρατηγική για τη μεταβατική δικαιοσύνη. Το πλαίσιο πολιτικής καταδεικνύει την προσήλωση της ΕΕ στη μεταβατική δικαιοσύνη και ενισχύει τη συνέπεια της σχετικής ενωσιακής δράσης. Παρέχει επίσης κατευθύνσεις για το προσωπικό της ΕΕ και των κρατών μελών της.

Σε πρακτικό επίπεδο, η ΕΕ συνέχισε να δραστηριοποιείται σε χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο μέσω των προσπαθειών της για την αντιμετώπιση των κρίσεων, την πρόληψη των συγκρούσεων, την αποκατάσταση μετά τις συγκρούσεις, την ασφάλεια και την ανάπτυξη. Το ζήτημα αυτό τέθηκε στο πλαίσιο περισσότερων από δώδεκα πολιτικών διαλόγων με τις χώρες εταίρους κατά τη διάρκεια του 2015. Τον Οκτώβριο διορίστηκε Απεσταλμένος της ΕΕ για την Ειρηνευτική Διαδικασία της Κολομβίας, προκειμένου να συνδράμει στην εφαρμογή της ειρηνευτικής συμφωνίας που επετεύχθη στη χώρα στις 23 Σεπτεμβρίου. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους παρασχέθηκε κατάρτιση στο προσωπικό της ΕΕ και των κρατών μελών της που ασχολείται με θέματα μεταβατικής δικαιοσύνης.

⁹ 13576/15: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13576-2015-INIT/el/pdf>

Η ΕΕ παρέμεινε ένας από τους μεγαλύτερους παγκοσμίως χρηματοδότες πρωτοβουλιών στον τομέα της μεταβατικής δικαιοσύνης, χορηγώντας χρηματοδοτικούς πόρους για τη στήριξη της δικαιοσύνης, πρωτοβουλιών αναζήτησης της αλήθειας, θεσμικών μεταρρυθμίσεων και προγραμμάτων επανορθώσεων, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής βοήθειας στην κοινωνία των πολιτών και σε ομάδες θυμάτων. Το 2015 χρηματοδοτήθηκαν πολλά και ποικίλα προγράμματα: από ένα μικρό πιλοτικό έργο στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ) για τη στήριξη της πρόσβασης των θυμάτων στη δικαιοσύνη έως την παροχή στήριξης μεγάλης κλίμακας για την κατάρτιση εισαγγελέων και εκστρατείες ενημέρωσης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο των ΗΕ για την Πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY). Η ΕΕ υποστήριξε επίσης την πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη μέσω ενός παγκόσμιου προγράμματος για τη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στη μεταβατική δικαιοσύνη, το οποίο υλοποιήθηκε από κοινού με την UN Women, τη μονάδα των ΗΕ για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών.

Η ΕΕ εξακολούθησε να συνεργάζεται στενά με τα ΗΕ (ειδικότερα τον Ειδικό Εισηγητή για την προαγωγή της αλήθειας, της δικαιοσύνης, των αποζημιώσεων και της μη επανάληψης), περιφερειακές οργανώσεις και την κοινωνία των πολιτών για τη στήριξη της μεταβατικής δικαιοσύνης.

Η ΕΕ συνέχισε τις προσπάθειές της να διασφαλίσει τη δίωξη όσων ευθύνονται για πράξεις γενοκτονίας, εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και την απόδοση δικαιοσύνης στα θύματα θηριωδιών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ εξακολούθησε να υποστηρίζει το **Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ)**¹⁰, προσφέροντάς του κυρίως πολιτική στήριξη σε πολυμερή φόρουμ, όπως το Συμβούλιο Ασφαλείας και το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ. Η ΕΕ προσέφερε οικονομική συνδρομή στο Δικαστήριο και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζουν τη δράση του.

Παράδειγμα της εν λόγω στήριξης αποτελεί η συνεχιζόμενη δράση της ΕΕ υπέρ της οικουμενικότητας του Καταστατικού της Ρώμης και της καλύτερης κατανόησης της εντολής του ΔΠΔ. Η ΕΕ εξακολούθησε να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να προωθήσει αυτή τη διαδικασία στα τρίτα κράτη, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των διαλόγων της για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με συστηματικές εκστρατείες διπλωματικών διαβημάτων σε ολόκληρο τον κόσμο, τη διοργάνωση ειδικών τοπικών ή περιφερειακών σεμιναρίων, τη συστηματική ενσωμάτωση σχετικής ρήτηρας στις συμφωνίες με τρίτες χώρες, την προώθηση της κύρωσης του Καταστατικού του ΔΠΔ ή της προσχώρησης σε αυτό, καθώς και την παροχή συνδρομής για την εφαρμογή του, ή μέσω χρηματοδοτικής στήριξης οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζουν τον οικουμενικό χαρακτήρα του Καταστατικού της Ρώμης.

¹⁰ Σύμφωνα με την απόφαση 2011/168/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 2011, και τη συμφωνία περί συνεργασίας και συνδρομής του 2006.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στις προσπάθειες ενίσχυσης της συνεργασίας με το Δικαστήριο. Ειδικότερα, η ΕΕ εργάστηκε συστηματικά με σκοπό να ενθαρρύνει την πλήρη συνεργασία των κρατών με το ΔΠΔ, συμπεριλαμβανομένης της ταχείας εκτέλεσης των ενταλμάτων σύλληψης. Η αντίδραση της ΕΕ στην άρνηση των τρίτων χωρών να συνεργαστούν με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο εστιάστηκε κυρίως στο πώς η ΕΕ και τα κράτη μέλη της μπορούν να αντιδρούν σε περιπτώσεις άρνησης συνεργασίας ή σε επίμονες ή επανειλημμένες περιπτώσεις μη συνεργασίας και πώς να αποφεύγουν περιττές επαφές με άτομα για τα οποία έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης από το ΔΠΔ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αντίδραση της ΕΕ στην επίσκεψη του Προέδρου του Σουδάν, Al-Bashir, στη Νότια Αφρική τον Ιούνιο του 2015¹¹.

Τέλος, η ΕΕ εξακολούθησε να είναι απόλυτα προσηλωμένη στην τήρηση της αρχής της συμπληρωματικότητας που κατοχυρώνεται στο Καταστατικό της Ρώμης. Για τον σκοπό αυτό, παρείχε επιχειρησιακή καθοδήγηση για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της διεθνούς δικαιοσύνης και των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης. Στην Ακτή Ελεφαντοστού, για παράδειγμα, η ΕΕ συνέβαλε στην ενίσχυση της δικαιοσύνης και του σωφρονιστικού συστήματος. Δόθηκε ειδική προτεραιότητα στην αποκατάσταση του δικαστικού συστήματος, ώστε να προσφέρει ισότιμη πρόσβαση στους πολίτες.

Η ΕΕ παρέμεινε υπέρμαχος του **διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου (ΔΑΔ)** και των ανθρωπιστικών αρχών. Για παράδειγμα, στις δηλώσεις του σχετικά με τις επιθέσεις κατά της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ) στην Υεμένη στις 25 Αυγούστου και 2 Σεπτεμβρίου 2015, ο Επίτροπος της ΕΕ για την ανθρωπιστική βοήθεια και τη διαχείριση των κρίσεων, κ. Χρήστος Στυλιανίδης, κάλεσε όλες τις πλευρές που εμπλέκονται στη σύρραξη να σεβαστούν το ΔΑΔ και να σταματήσουν τις επιθέσεις κατά των εργαζομένων των ανθρωπιστικών οργανώσεων. Στη δήλωσή του της 18ης Σεπτεμβρίου 2015 σχετικά με τις επιθέσεις σε περιοχές αμάχων στο Χαλέπι της Συρίας, ο Επίτροπος καταδίκασε όλες τις τυφλές επιθέσεις κατά αμάχων και απηύθυνε έκκληση προς όλους τους εμπλεκόμενους να σεβαστούν το ΔΑΔ και την προστασία των αμάχων. Ομοίως, στη δήλωσή του σχετικά με τις αεροπορικές επιθέσεις κατά νοσοκομείου της οργάνωσης «Médecins Sans Frontières» στο Kunduz του Αφγανιστάν στις 3 Οκτωβρίου 2015, ο Επίτροπος κάλεσε όλες τις αντιμαχόμενες πλευρές να σεβαστούν το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και να διασφαλίσουν την προστασία των εγκαταστάσεων ιατρικής φροντίδας και των εργαζομένων των ανθρωπιστικών οργανώσεων.

¹¹ 150614_02_en, Βρυξέλλες, 14/06/2015:
http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/150614_02_en.htm

Η ΕΕ εξακολούθησε να εφαρμόζει τις ενωσιακές κατευθυντήριες γραμμές του 2005 για το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, όπως επικαιροποιήθηκαν το 2009. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές προσδιορίζουν επιχειρησιακά εργαλεία με τα οποία η ΕΕ, τα θεσμικά της όργανα και οι οργανισμοί της μπορούν να προωθούν τη συμμόρφωση με το ΔΑΔ. Στοχεύουν επίσης στην προαγωγή της συμμόρφωσης των τρίτων κρατών και των μη κρατικών φορέων προς το δίκαιο αυτό. Η ΕΕ συνέχισε να επιδιώκει την ευρύτερη συμμετοχή στις κυριότερες πράξεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και άλλες σχετικές νομικές πράξεις που έχουν αντίκτυπο στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο¹².

Προκειμένου να βελτιωθεί η εφαρμογή του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου σε εθνικό επίπεδο, η ΕΕ συνέχισε να υποστηρίζει τις προσπάθειες κρατών να θεσπίσουν εθνική νομοθεσία όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους σε σχέση με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Για παράδειγμα, η ΕΕ άσκησε πιέσεις στην κυβέρνηση του Ιράκ για να προσχωρήσει στο πρόσθετο πρωτόκολλο II των συμβάσεων της Γενεύης, που καθιστά δυνατή την πλήρη εφαρμογή του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στο πλαίσιο μη διεθνών ένοπλων συρράξεων. Επιπλέον, η ΕΕ χρηματοδότησε προγράμματα για τη διαμόρφωση των τομέων της ασφάλειας και της δικαιοσύνης κατά τρόπο ώστε να χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικότητα και υποχρέωση λογοδοσίας.

Η ΕΕ παρείχε στήριξη για την εκπόνηση εκδόσεων σχετικά με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και προώθησε σταθερά τόσο τη διάδοσή τους εντός της ΕΕ και σε τρίτες χώρες όσο και την παροχή σχετικής κατάρτισης, στοχεύοντας ιδίως σε εθνικές αρχές, ένοπλες μη κρατικές δυνάμεις και ανθρωπιστικούς φορείς. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα των εκπαιδευτικών αποστολών της ΕΕ για τη Σομαλία και το Μάλι περιλαμβάνει κατάρτιση στο δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο.

Η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ICRC) παρέμεινε σημαντικός εταίρος για τη διάδοση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και την παροχή σχετικής κατάρτισης, και εξακολούθησε να χρηματοδοτείται από την ΕΕ για αυτόν τον σκοπό.

¹² Με πλήρη σεβασμό τόσο των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην ΕΕ για ζητήματα σχετικά με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και όσο των σχετικών περιορισμών που της επιβάλλονται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), όπως τροποποιήθηκαν με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

Κατά την **32η Διεθνή Διάσκεψη του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου**, που πραγματοποιήθηκε από τις 8 έως τις 10 Δεκεμβρίου 2015, η ΕΕ, τα κράτη μέλη της και οι εθνικές οργανώσεις του Ερυθρού Σταυρού στην ΕΕ κατέθεσαν σειρά φιλόδοξων κοινών δεσμεύσεων¹³. Οι δεσμεύσεις αυτές αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην μεγαλύτερη συμμόρφωση προς το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, στην ενίσχυση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που προστατεύει τα άτομα που στερούνται την ελευθερία τους, στην προώθηση και τη διάδοση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, στη βελτίωση του σεβασμού και της προστασίας των ιατρικών αποστολών σε περιόδους ένοπλων συγκρούσεων και άλλων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και στην πρόληψη ή την αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας και της βίας λόγω φύλου κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων ή μετά από καταστροφές και άλλες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο

Το 2015 η Ευρώπη βρέθηκε αντιμέτωπη με πρωτοφανή ρεύματα προσφύγων, αιτούντων άσυλο και παράτυπων μεταναστών καθώς και με μεγάλη αύξηση της παρουσίας παιδιών στα ρεύματα αυτά. Το φαινόμενο αυτό προκάλεσε ανθρωπιστική κρίση στη Μεσόγειο και τη μεταναστευτική οδό των Δυτικών Βαλκανίων, με συνεχιζόμενες τραγικές απώλειες ανθρώπινων ζωών στη θάλασσα.

¹³ <http://rcrcconference.org/international-conference/pledges/>.

Μπροστά σε αυτή τη σοβαρή πρόκληση, η ΕΕ προσπαθεί να εδραιώσει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως προτεραιότητα στο πλαίσιο της δράσης της για την αντιμετώπιση της κρίσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στη δήλωση της 23ης Απριλίου¹⁴ και στα συμπεράσματα της 25ης-26ης Ιουνίου¹⁵, συμφώνησε ότι απαιτείται ταχεία και αποτελεσματική αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης σε συνδυασμό με την κατάρτιση μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης στρατηγικής και την ενίσχυση της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες προέλευσης και διέλευσης. Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τη μετανάστευση¹⁶, που ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο, δίνει προτεραιότητα στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάθε πυλώνα δράσης. Οι ηγέτες της Αφρικής και της Ευρώπης, που συνήλθαν στη σύνοδο κορυφής της Βαλέτας στις 11-12 Νοεμβρίου, επεσήμαναν τη σημασία της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών. Το σχέδιο δράσης¹⁷ που εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο περιλαμβάνει ορισμένες σαφείς δεσμεύσεις προς τον σκοπό αυτό, όπως: η διευκόλυνση της πρόσβασης προσφύγων, μεταναστών και αιτούντων άσυλο στη δικαιοσύνη, τη νομική συνδρομή, την προστασία μαρτύρων, την υγειονομική περίθαλψη και τη ψυχοκοινωνική υποστήριξη· η υποστήριξη των προσπαθειών των χωρών να προσχωρήσουν και να εφαρμόσουν τη σύμβαση του 1951 για τους πρόσφυγες και το πρωτόκολλό της του 1967· η ενίσχυση των ικανοτήτων προστασίας των χωρών υποδοχής· και η αντιμετώπιση παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συμβάλλουν στην αστάθεια. Ομοίως, στη διάσκεψη υψηλού επιπέδου για την οδό της Ανατολικής Μεσογείου και των Δυτικών Βαλκανίων, που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο στις 8 Οκτωβρίου, επισημάνθηκε εκ νέου η ισχυρή δέσμευση για τον σεβασμό της αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών και των προσφύγων, η οποία μετουσιώθηκε σε συγκεκριμένα επιχειρησιακά μέτρα με τη δήλωση που εξέδωσαν οι ηγέτες στις 25 Οκτωβρίου¹⁸ σχετικά με τις προσφυγικές ροές στην οδό των Δυτικών Βαλκανίων.

¹⁴ 204/15: <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/04/23-special-euco-statement/>

¹⁵ 500/15: <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/06/26-euco-conclusions/>

¹⁶ COM(2015) 240 final: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0240&qid=1465546809512&from=EL>

¹⁷ 809/15: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/12-valletta-final-docs/>

¹⁸ http://ec.europa.eu/news/2015/docs/leader_statement_final.pdf

Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν εδώ και καιρό προτεραιότητα στη συνεργασία της ΕΕ με τις τρίτες χώρες στο πλαίσιο της γενικής εξωτερικής μεταναστευτικής πολιτικής (συνολική προσέγγιση της μετανάστευσης και της κινητικότητας¹⁹), η οποία καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών και των προσφύγων ως διατομεακό θέμα. Το 2015 η ΕΕ εξακολούθησε να υποστηρίζει στις χώρες εταίρους έργα για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης των μεταναστών, δραστηριότητες για την καλύτερη μεταχείριση των ασυνόδευτων παιδιών-μεταναστών, έργα οικοδόμησης ικανοτήτων προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη καλύτερων συστημάτων για την προστασία των προσφύγων, καθώς και έργα για τη βελτίωση της πρόσβασης των μεταναστών στη δικαιοσύνη. Στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων της 9ης Σεπτεμβρίου για τη μετανάστευση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθεσε 1,8 δισεκατ. ευρώ για τη δημιουργία Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την Αφρική²⁰, το οποίο, μεταξύ άλλων, θα χρηματοδοτεί έργα που διασφαλίζουν την καλύτερη προστασία των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο και υποστηρίζουν τις κοινότητες που τους υποδέχονται. Το 2015 το Περιφερειακό Ταμείο της ΕΕ για την κρίση στη Συρία²¹ (Ταμείο Madad) ενέκρινε τις πρώτες δέσμες μέτρων, ύψους 390 εκατ. ευρώ, για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Το Ταμείο αυτό θα παράσχει βοήθεια σε περίπου 1,5 εκατομμύρια Σύριους πρόσφυγες, καθώς και σε κοινότητες υποδοχής στην Ιορδανία, τον Λίβανο και την Τουρκία, εστιάζοντας στην εκπαίδευση, την ανθεκτικότητα, την τοπική ανάπτυξη, την υγεία, την ύδρευση, την αποχέτευση και την επισιτιστική ασφάλεια, και στοχεύοντας ειδικά στα παιδιά και τους νέους. Τον Νοέμβριο του 2015 η ΕΕ εγκαινίασε τη «Διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία», η οποία θα διαθέσει 3 δισεκατ. ευρώ για τους Σύριους πρόσφυγες στην Τουρκία. Η ΕΕ εξακολούθησε να υποστηρίζει ένα περιφερειακό πρόγραμμα ανάπτυξης και προστασίας στο Ιράκ, την Ιορδανία και τον Λίβανο, για τους πρόσφυγες από τη Συρία, ενώ το 2015 ξεκίνησαν δύο νέα τέτοια προγράμματα στο Κέρας της Αφρικής και τη βόρεια Αφρική. Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών και των προσφύγων αποτελεί βασική συνιστώσα αυτών των προγραμμάτων.

Με την παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2015 στο πλαίσιο του ΕΜΔΑ διατέθηκαν 5 εκατ. ευρώ σε έργα για την υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο σε τρίτες χώρες, των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων και των απατρίδων. Η χρηματοδότηση αυτή έρχεται να συμπληρώσει την παγκόσμια δράση για την κοινωνία των πολιτών που εγκαινιάστηκε το 2014 με προϋπολογισμό 11,5 εκατ. ευρώ και εστιάζεται στην προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των ευάλωτων μεταναστών και των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0743&from=EL>

²⁰ http://ec.europa.eu/europeaid/regions/africa/eu-emergency-trust-fund-africa_en

²¹ http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad/index_en.htm

Κατά τη διάρκεια του έτους, το ζήτημα των δικαιωμάτων των μεταναστών εξετάστηκε συστηματικά κατά τους διαλόγους πολιτικής που διεξήχθησαν με διάφορες χώρες εταίρους σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι εταιρικές σχέσεις κινητικότητας έχουν διαμορφώσει ένα πλαίσιο για τη συστηματική εξέταση ζητημάτων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο των διαλόγων πολιτικής που πραγματοποιούνται με τις τρίτες χώρες επί μεταναστευτικών θεμάτων. Επί του παρόντος, έχουν συσταθεί οκτώ τέτοιες εταιρικές σχέσεις κινητικότητας, ενώ διεξάγονται διαπραγματεύσεις με τη Λευκορωσία και τον Λίβανο.

Στην επιχείρηση Sophia²² της EUNAVFOR MED, η οποία έχει δεσμευθεί να διασφαλίζει την κατάρτιση του προσωπικού της στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ανθρωπιστικού δικαίου, διορίστηκαν σύμβουλοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το δίκαιο για τους πρόσφυγες και τα θέματα φύλου. Έως το τέλος του 2015, η επιχείρηση είχε διασώσει 7 000 άτομα από τη θάλασσα.

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση και του ευρωπαϊκού θεματολογίου για την ασφάλεια. Το 2015 η ΕΕ έδωσε προτεραιότητα στην εμπορία ανθρώπων τόσο στο νέο σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία όσο και στο νέο πλαίσιο των ενωσιακών δραστηριοτήτων για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ για την περίοδο 2016-2020, μία από τις προτεραιότητές του οποίου είναι η εξάλειψη της εμπορίας κοριτσιών και γυναικών για κάθε μορφή εκμετάλλευσης. Στη σύνοδο κορυφής της Βαλέτας, οι πολιτικοί ηγέτες δεσμεύθηκαν επίσης να παράσχουν προστασία, στήριξη και συνδρομή στα θύματα εμπορίας με ιδιαίτερη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες, όπως οι γυναίκες και τα παιδιά.

Η ΕΕ ενέτεινε επίσης τη δράση της ενάντια στην καταναγκαστική εργασία, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, προωθώντας ενεργά την κύρωση του πρωτοκόλλου του 2014 της σύμβασης (αριθ. 29) του 1930 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για την αναγκαστική εργασία²³.

²² Ναυτική δύναμη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Μεσόγειο, επιχείρηση Sophia.

²³ Αποφάσεις (ΕΕ) 2015/2037 και (ΕΕ) 2015/2071 του Συμβουλίου.

Καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Το 2015 η Ευρώπη βρέθηκε αντιμέτωπη με τρομοκρατικές επιθέσεις και απόπειρες σε πολλά μέρη της ηπείρου, που στοίχισαν τη ζωή σε πολλούς ανθρώπους και διατάραξαν την καθημερινή ζωή. Η υποκίνηση της τρομοκρατίας προερχόταν κυρίως από το εξωτερικό (ΙΚΙΑ/Ντάες), αλλά οι τρομοκρατικές ενέργειες διαπράχθηκαν κυρίως από πολίτες της ΕΕ.

Οι τρομοκρατικές οργανώσεις ανά τον κόσμο συνεχίζουν να ευθύνονται για σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ακραίες πράξεις βίας, όπως δολοφονίες, βιασμοί, εκμετάλλευση υπό συνθήκες δουλείας, βασανιστήρια, απαγωγές και εκβιασμοί, τελούνται σε καθημερινή βάση από τρομοκρατικές οργανώσεις όπως το ΙΚΙΑ/Ντάες, η Αλ Κάιντα, η Μπόκο Χαράμ και άλλες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της εργάζονται εντατικά με τους εταίρους τους για την καταπολέμηση των τρομοκρατικών οργανώσεων και των βαθύτερων αιτίων της τρομοκρατίας.

Υπό αυτές τις έκτακτες συνθήκες, η ΕΕ συνέχισε να επισημαίνει ότι ο πλήρης σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρίσκεται στον πυρήνα κάθε αποτελεσματικής και επιτυχούς προσπάθειας καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

Μετά τα γεγονότα του Ιανουαρίου στο Παρίσι, η αντίδραση της ΕΕ ακολουθεί σταθερά τη στρατηγική που χάραξε το 2015 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (πρόληψη, προστασία, δίωξη και αντιμετώπιση) και είναι απολύτως σύμφωνη με το διεθνές δίκαιο και τους διεθνείς κανόνες για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δόθηκε έμφαση στην πρόληψη της τρομοκρατίας, ιδίως μέσω της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης, της στρατολόγησης, του εξοπλισμού και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και στην ανάγκη αντιμετώπισης των βαθύτερων αιτίων, όπως οι συγκρούσεις, η φτώχεια, η διάδοση των όπλων και η κρατική αστάθεια, παράγοντες που δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για τη δράση τρομοκρατικών ομάδων.

Ως εκ τούτου, στα συμπεράσματα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας²⁴ που εξέδωσε τον Φεβρουάριο του 2015, το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων απηύθυνε έκκληση για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού μέσω της υποστήριξης πρωτοβουλιών όπως είναι τα όργανα που βασίζονται στο παγκόσμιο φόρουμ κατά της τρομοκρατίας (GCTF): το Διεθνές Κέντρο Αριστείας για την Καταπολέμηση του Βίαιου Εξτρεμισμού (CVE), το Παγκόσμιο Ταμείο για την Κινητοποίηση και την Αντοχή των Τοπικών Κοινοτήτων (GCERF) και το Διεθνές Ινστιτούτο για τη Δικαιοσύνη και το Κράτος Δικαίου. Συνοπτικά, τα όργανα αυτά υποστηρίζουν εθνικές αντιτρομοκρατικές στρατηγικές, ασχολούνται με τα βαθύτερα αίτια της ριζοσπαστικοποίησης, προωθούν την ανοχή και την κατανόηση μεταξύ των ανθρώπων και των κοινωνιών και παρέχουν καινοτόμο κατάρτιση για την εφαρμογή ορθών πρακτικών καταπολέμησης της τρομοκρατίας βάσει του κράτους δικαίου.

²⁴ Δελτίο τύπου αριθ. 43/15: <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/02/150209-council-conclusions-counter-terrorism/>

Το δίκτυο της ΕΕ για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN), όπου συμμετέχουν 2 000 επαγγελματίες, έχει αποδειχθεί ιδιαίτερος χρήσιμο για τον εντοπισμό και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης. Στις πρακτικές αυτές συγκαταλέγονται η ανάπτυξη εναλλακτικών ρητορικών για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στα πρώιμα στάδια της και η καταπολέμηση της τρομοκρατικής προπαγάνδας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επιπλέον, η ΕΕ έχει δεσμευθεί να καταπολεμήσει την απειλή των ξένων τρομοκρατών μαχητών με σφαιρική στρατηγική προσέγγιση, η οποία αποτυπώνεται στην αντιτρομοκρατική στρατηγική της για τη Συρία και το Ιράκ που εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2014.

Το νέο σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία επισημαίνει την ανάγκη να συνεκτιμάται ο σεβασμός της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης κατά την κατάρτιση πολιτικών και προγραμμάτων για την πάταξη της τρομοκρατίας.

Σε άλλα έγγραφα πολιτικής της ΕΕ, όπως για παράδειγμα η στρατηγική για την ψηφιακή αγορά²⁵, επισημάνθηκε ότι η αναγκαιότητα της ασφάλειας και της καταπολέμησης της διάδοσης παράνομου περιεχομένου δεν θα πρέπει να καταστρατηγεί ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η ελευθερία έκφρασης.

Κατά τη διάρκεια του έτους, ζητήματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξετάστηκαν στο πλαίσιο διαλόγων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας με τα ΗΕ και τις ακόλουθες τρίτες χώρες: Ινδία, Ισραήλ, Πακιστάν και Τυνησία. Επίσης διοργανώθηκε σχετικό σεμινάριο στον Λίβανο. Κατά τη διάρκεια των διαλόγων αυτών, η ΕΕ καλεί συστηματικά τις τρίτες χώρες να συνεκτιμούν τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο της αντιτρομοκρατικής δράσης τους και ενθαρρύνει τη μετάβαση της δικαστικής εξουσίας προς ένα σύστημα ποινικής δικαιοσύνης βασισμένο στις αποδείξεις και όχι στις ομολογίες.

Η περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα στο πλαίσιο της χάραξης στρατηγικής που 1) θα λαμβάνει υπόψη όλους τους παράγοντες που σχετίζονται με την τρομοκρατία και τη ριζοσπαστικοποίηση, 2) θα ακολουθεί σφαιρική προσέγγιση με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και 3) θα συμμορφώνεται με τους διεθνείς κανόνες για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η ετήσια σύνοδος των κρατών μελών της ΕΕ για την απόφαση αριθ. 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ επικεντρώθηκε στις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια στο πλαίσιο της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού. Επίσης, στο περιθώριο της 70ής Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ, η ΕΕ διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση με θέμα «Συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στην πολιτική και τις πρακτικές για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού». Τον Οκτώβριο του 2015 εκδόθηκε η νέα απόφαση αριθ. 2242 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ, με την οποία η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού ενσωματώνεται στο πρόγραμμα δράσης για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια.

²⁵ http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market_en

Η κινητοποίηση της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα ενισχύεται διαρκώς από πλευράς πολιτικής σημασίας, γεωγραφικής έκτασης και οικονομικής κλίμακας, με δράσεις στο πλαίσιο των οποίων βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη έργα συνολικής αξίας 142 εκατ. ευρώ. Καθώς τα έργα ανάπτυξης ικανοτήτων στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας συχνά υλοποιούνται σε χώρες με χαμηλές επιδόσεις όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, είναι απαραίτητη η εξισορρόπηση της ασφαλείας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατήρτισε επιχειρησιακές κατευθύνσεις για να διασφαλίσει τη συνεκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ολόκληρο τον κύκλο δράσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, καθώς επίσης και για την αντιμετώπιση της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, όπως αναφέρεται στον κανονισμό της ΕΕ για τη θέσπιση μηχανισμού συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη²⁶.

3. Αντιμετώπιση των κυριότερων προκλήσεων στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας

Προώθηση χώρου ελευθερίας για την κοινωνία των πολιτών, υποστήριξη των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Τα τελευταία χρόνια έχουν εμφανιστεί νέες τάσεις σε αυτόν τον τομέα. Παράλληλα με τη θετική εξέλιξη που συνιστά η εξάπλωση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως χάρη στα κοινωνικά δίκτυα και τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφοριών, καταγράφονται και αρνητικά φαινόμενα, όπως η εντατικοποίηση των περιορισμών που επιβάλλονται από απολυταρχικές κυβερνήσεις σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Οι εκστρατείες δυσφήμισης, ο περιορισμός της πρόσβασης στη χρηματοδότηση από το εξωτερικό και η χρήση εκφοβισμού και βίας κατά των ακτιβιστών, μεταξύ άλλων από ιδιωτικές εταιρείες και παραστρατιωτικές ομάδες, συνιστούν μερικά μόνο παραδείγματα των σοβαρών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η κοινωνία των πολιτών. Σε πολλές περιπτώσεις, το κράτος δεν προστατεύει τα άτομα και τις οργανώσεις και δεν προβαίνει σε έρευνες και διώξεις.

Το 2015 η ΕΕ εξέφρασε επανειλημμένως ανησυχίες —μεταξύ άλλων στη διάρκεια διμερών διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και σε πολυμερείς οργανισμούς— σχετικά με τους αυξημένους περιορισμούς της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, της ελευθερίας της έκφρασης και της ελευθερίας του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, καθώς και γενικότερα για τους περιορισμούς των δραστηριοτήτων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων.

²⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 230/2014, άρθρο 10: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0230&from=EL>

Σε ό,τι αφορά την ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός Διαδικτύου, το 2015 η ΕΕ επικεντρώθηκε στην εφαρμογή των ενωσιακών κατευθυντηρίων γραμμών του 2014²⁷. Στο πλαίσιο των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ επεσήμανε την έκδοση των κατευθυντηρίων γραμμών και παρότρυνε τις τρίτες χώρες να αναλάβουν ενεργό δράση για την πρόληψη της βίας και της παρενόχλησης, καθώς και για την προώθηση ασφαλούς περιβάλλοντος για τους δημοσιογράφους και άλλους παράγοντες των μέσων ενημέρωσης. Στις περιπτώσεις όπου κρίθηκε αναγκαίο, η ΕΕ καταδίκασε με δημόσιες δηλώσεις της επιθέσεις κατά δημοσιογράφων και συντακτών ιστολογίων.

Η ΕΕ συμμετείχε σε συνομιλίες στο πλαίσιο του Σώματος του Διαδικτύου για την Εκχώρηση Ονομάτων και Αριθμών (ICANN), του Φόρουμ για τη Διακυβέρνηση του Διαδικτύου (IGF) και της δεκαετούς διαδικασίας επανεξέτασης της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας (WSIS), καθώς επίσης και στην Παγκόσμια Διάσκεψη για τον Κυβερνοχώρο που πραγματοποιήθηκε στη Χάγη στις 15 και 16 Απριλίου 2015, με στόχο την ενθάρρυνση της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Επιπλέον, η ΕΕ παρακολουθεί στενά το έργο του Συνασπισμού για την Ελευθερία στο Διαδίκτυο (Freedom Online Coalition).

Το 2015 εκδόθηκαν, εξάλλου, από το Συμβούλιο συμπεράσματα για τη διπλωματία στον κυβερνοχώρο²⁸. Στα συμπεράσματα αυτά, σε συνδυασμό με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διακυβέρνηση του Διαδικτύου που εκδόθηκαν το 2014²⁹, εκφράζεται η ανάγκη προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της έκφρασης και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την ελευθερία της έκφρασης έχουν επίσης προωθηθεί σε όλες τις αντιπροσωπίες της ΕΕ, ώστε να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε μελλοντικό προγραμματισμό. Τόσο οι αντιπροσωπίες όσο και οι παράγοντες των μέσων ενημέρωσης τρίτων χωρών θα λάβουν βοήθεια για την εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών στις δράσεις και τις επιχειρήσεις τους, μέσω νέου προγράμματος υποστήριξης των αντιπροσωπιών που πρόκειται να εγκαινιαστεί το 2016 με χρηματοδότηση από το ΕΜΔΔΑ για την παροχή ενωσιακής βοήθειας υπέρ των μέσων ενημέρωσης και της ελευθερίας της έκφρασης σε χώρες πιλοτικής εφαρμογής της δράσης για την προώθηση της δημοκρατίας. Εξάλλου, εγκρίθηκαν νέα έργα και προγράμματα στο πλαίσιο γεωγραφικών χρηματοδοτικών μηχανισμών, π.χ. για την Ιορδανία, τη Σενεγάλη και την Τυνησία. Επιπλέον, κατά την περίοδο 2014/2015 το ΕΜΔΔΑ χρηματοδότησε ορισμένα έργα σε τομείς συναφείς με τις κατευθυντήριες γραμμές, π.χ. στη Μιανμάρ/Βιρμανία.

²⁷ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/142549.pdf

²⁸ 6122/15: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6122-2015-INIT/el/pdf>

²⁹ 16200/14: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16200-2014-INIT/el/pdf>

Η ΕΕ έχει επίσης δεσμευθεί να διασφαλίσει υψηλού επιπέδου προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τα φυσικά πρόσωπα εντός της ΕΕ και να προωθήσει την τήρηση αυστηρών κανόνων προστασίας των δεδομένων από τους εξωτερικούς εταίρους της. Σε ό,τι αφορά το ενωσιακό νομικό πλαίσιο, επί του παρόντος η ΕΕ αναθεωρεί και ενισχύει την οδηγία 95/46/ΕΚ³⁰ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2015, η ΕΕ διαπίστωσε αύξηση των προκλήσεων και των εμποδίων που αφορούν την ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, όπως, για παράδειγμα, η υπερβολική χρήση βίας στην αστυνόμευση των διαδηλώσεων και η επιβολή υπερβολικών προστίμων και κυρώσεων για τη διοργάνωση μη εγκεκριμένων ειρηνικών διαδηλώσεων ή τη συμμετοχή σε αυτές. Το 2015 εκδόθηκαν αρκετές δημόσιες δηλώσεις με τις οποίες ζητείται ο σεβασμός του δικαιώματος στις ειρηνικές διαδηλώσεις και τονίζεται η σημασία της προαγωγής του δικαιώματος στη δημόσια διαμαρτυρία.

Στο πλαίσιο του ευρύτερου διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και της κοινωνίας των πολιτών, η ΕΕ διοργάνωσε στις 3-4 Δεκεμβρίου στις Βρυξέλλες **το φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ του 2015 για τα ανθρώπινα δικαιώματα**, το οποίο επικεντρώθηκε εξ ολοκλήρου στο ζήτημα της προστασίας και της προώθησης του χώρου της κοινωνίας των πολιτών και στον προσδιορισμό μέτρων πολιτικής για την αντιμετώπιση των απειλών που δέχεται η κοινωνία των πολιτών σε πολλές χώρες. Στο φόρουμ συμμετείχαν πάνω από 230 άτομα, κυρίως από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από ολόκληρο τον κόσμο.

Στην ομιλία της, η ΥΕ/ΑΠ, κ. Federica Mogherini, έστειλε ισχυρό μήνυμα υπέρ των μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σημειώνοντας ότι «*η κοινωνία των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ. Δεν είναι μόνο βασικός παράγοντας αλλά και κύριος μοχλός της αλλαγής σε όλες τις κοινωνίες όσον αφορά τη δημοκρατία, τη χρηστή διακυβέρνηση, την ανθεκτικότητα, τη συνοχή και την προαγωγή των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων*». ³¹ Η Ύπατη Εκπρόσωπος ζήτησε επίσης να καταβληθούν νέες προσπάθειες για να αντιμετωπιστούν οι απόπειρες ελέγχου του έργου της κοινωνίας των πολιτών που γίνονται σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο.

³⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:l14012>

³¹ 151204_01_en. Ομιλία της Ύπατης Εκπρόσωπου/Αντιπροέδρου, κ. Federica Mogherini, στο φόρουμ ΕΕ-ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Δεκέμβριος 2015): http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/151204_01_en.htm

Στο φόρουμ συμμετείχαν επίσης ο κ. Maina Kiai, Ειδικός Εισηγητής των ΗΕ για το δικαίωμα της ελευθερίας του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, ο κ. Michel Forst, Ειδικός Εισηγητής των ΗΕ για την κατάσταση των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο κ. Emilio Álvarez Icaza Longoria, Εκτελεστικός Γραμματέας της Διαμερικανικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων³² (IACHR/CIDH), ο κ. Σταύρος Λαμπρινίδης, Ειδικός Εντεταλμένος της ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, και πολλοί υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ είναι ένθετος υποστηρικτής των ειδικών εισηγητών των ΗΕ που στηρίζουν τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κοινωνία των πολιτών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΕΟΑΔ) ως φορείς υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μοχλοί ανάπτυξης, και ενισχύει τη στήριξη που τους παρέχει τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Η στήριξη των ΕΟΑΔ αποτελεί την πρώτη δράση του πρώτου στόχου του νέου σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2015-19), γεγονός που αποδεικνύει ότι η ΕΕ θεωρεί τους ΕΟΑΔ ζωτικούς παράγοντες της ευρύτερης αρχιτεκτονικής για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η προώθηση της αυτοδιάθεσης των τοπικών φορέων, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των δημόσιων οργανισμών (στόχος 1 του σχεδίου δράσης της ΕΕ), αντανακλά επίσης την ιδέα της προώθησης της εταιρικής σχέσης, καθώς η πλήρης εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας είναι δυνατή μόνον όταν υπάρχει ισχυρή τοπική αυτοδιάθεση.

Όταν δραστηριοποιούνται ανεξάρτητα και με επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, οι ΕΟΑΔ μπορούν να λειτουργούν ως πραγματικοί συνδετικοί κρίκοι μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, του πληθυσμού και της κυβέρνησης αφενός και μεταξύ των εθνικών αρχών και περιφερειακών και διεθνών οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα αφετέρου.

Οι ΕΟΑΔ είναι βασικοί παράγοντες και θεμελιώδης συνιστώσα του διεθνούς, περιφερειακού και εθνικού πλαισίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μέσω της παρακολούθησης, της υποβολής εκθέσεων, της εξέτασης καταγγελιών και της παροχής συμβουλών, οι ΕΟΑΔ συμβάλλουν σημαντικά στην τήρηση των διεθνών κανόνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και διαδραματίζουν όλο και σπουδαιότερο ρόλο στην πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην προώθηση της ανάπτυξης.

³² Διαμερικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: IACHR στα αγγλικά ή CIDH στις άλλες τρεις επίσημες γλώσσες της, τα ισπανικά, τα γαλλικά και τα πορτογαλικά («Comisión Interamericana de los Derechos Humanos», «Commission Interaméricaine des Droits de l'Homme» και «Comissão Interamericana de Direitos Humanos», αντίστοιχα).

Το πολιτικό ενδιαφέρον της ΕΕ συνδυάζεται επίσης με την παροχή οικονομικής στήριξης στους ΕΟΑΔ στο πλαίσιο του ΕΜΔΔΑ. Το 2015 εγκαινιάστηκε τριετές πρόγραμμα με στόχο την ανάπτυξη των ικανοτήτων των εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με τη συνεισφορά 5 εκατ. ευρώ από την Ένωση. Το πρόγραμμα έχει στόχο να στηρίξει όχι μόνο τις ικανότητες των ΕΟΑΔ αλλά και τη συνεργασία με τα περιφερειακά και διεθνή δίκτυα τους. Επικεντρώνεται σε τέσσερις θεματικούς τομείς: τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, τη σύνδεση επιχειρήσεων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ενίσχυση των βασικών καθηκόντων των ΕΟΑΔ.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Διημερίδας για την Ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 3-4 Ιουνίου 2015, το ΕΜΔΔΑ χρηματοδότησε εκδήλωση υψηλού επιπέδου με τη συμμετοχή ΕΟΑΔ, προκειμένου να προβάλλει την προσήλωση της ΕΕ στη στήριξη των οργανισμών αυτών. Κατά τη διάρκεια της διημερίδας, στην οποία συμμετείχαν περίπου 100 αντιπρόσωποι διαφόρων ΕΟΑΔ και περιφερειακών δικτύων ΕΟΑΔ, συζητήθηκε ο ρόλος, οι δυνατότητες και οι προκλήσεις των ΕΟΑΔ σε σχέση με την ανάπτυξη, ιδίως στο πλαίσιο των συζητήσεων για το Θεματολόγιο 2030.

Κατά τη διάρκεια του 2015, οι υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξακολούθησαν να δέχονται πιέσεις από κυβερνήσεις σε πολλές διαφορετικές χώρες. Οι υπάλληλοι της ΕΕ που υπηρετούν σε τρίτες χώρες συνέχισαν να εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες γραμμές που κατήρτισε η ΕΕ το 2004 για τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων³³, μεταξύ άλλων οργανώνοντας τακτικές συναντήσεις μαζί τους, παρακολουθώντας τις δίκες τους, πραγματοποιώντας επισκέψεις στους χώρους κράτησης και συζητώντας διακριτικά τις υποθέσεις τους με τις αρχές. Το 2015 τέθηκαν επί τάπητος ζητήματα και υποθέσεις υπέρμαχων ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συνεδριάσεις υποεπιτροπών και διαβουλεύσεις με 21 χώρες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ενέργειες αυτές οδήγησαν στην απελευθέρωση υπέρμαχων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κρατούνταν.

³³ <https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/GuidelinesDefenders.pdf>

Κατά τη διάρκεια του 2015, περισσότεροι από 160 **υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** και οι οικογένειές τους έλαβαν στήριξη από την ΕΕ μέσω του ταμείου έκτακτης ανάγκης του ΕΜΔΔΑ για τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διατρέχουν κίνδυνο. Οι επιχορηγήσεις χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη δαπανών νομικής συνδρομής, ιατρικής φροντίδας, εγκατάστασης εξοπλισμού ασφαλείας, επείγουσας μετεγκατάστασης, καθώς και ποικίλων άλλων πρακτικών δράσεων για την υποστήριξη των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τον Αύγουστο προκηρύχθηκε παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων από το ΕΜΔΔΑ, αξίας 5 εκατ. ευρώ, η οποία έχει στόχο την παροχή στήριξης σε υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που δραστηριοποιούνται στη βάση της κοινωνίας και επικεντρώνεται στις πιο δύσκολες περιπτώσεις και τις πιο απόμακρες περιοχές. Ο νέος ευρωπαϊκός μηχανισμός για τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την ονομασία «ProtectDefenders.eu», άρχισε να λειτουργεί την 1η Οκτωβρίου και υποστήριξε περισσότερους από 85 υπέρμαχους ανθρωπίνων δικαιωμάτων έως τα τέλη του 2015. Ο μηχανισμός εγκαινιάστηκε επίσημα στις 2 Δεκεμβρίου από τον ΕΕΕΕ, κ. Σταύρο Λαμπρινίδη, και παρέχει βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη στήριξη, η οποία λαμβάνει διάφορες μορφές, όπως νομική και ιατρική συνδρομή, παρακολούθηση δικών και συνθηκών κράτησης, δραστηριότητες μετεγκατάστασης, εκπροσώπηση, υποστήριξη εθνικών δικτύων και κατάρτιση στρατηγικών για την καταπολέμηση των περιορισμών που επιβάλλονται στους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υπεύθυνη για τη διαχείριση του μηχανισμού, ο οποίος διαθέτει προϋπολογισμό 15 εκατ. ευρώ, είναι σύμπραξη 12 ανεξάρτητων διεθνών ΜΚΟ. Η δράση του συμπληρώνει τις υπόλοιπες σταθερές μορφές στήριξης που παρέχει το ΕΜΔΔΑ για τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε πολυμερές επίπεδο, η ΕΕ έχει εργαστεί για την προώθηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών μέσω της εκτεταμένης συνεργασίας της με ευρύ φάσμα περιφερειακών εταίρων, όπως, για παράδειγμα, την Αφρικανική Ένωση, στο πλαίσιο του διαλόγου ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα που διεξήχθη τον Νοέμβριο του 2015.

Η ΕΕ συμμετείχε στη θεματική συζήτηση για την ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι που οργάνωσε η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 7-8 Οκτωβρίου 2015, ενώ τον Απρίλιο του 2015 διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες μαζί με τον Σύνδεσμο των Αραβικών Κρατών κοινό σεμινάριο για την ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης και την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, το οποίο επικεντρώθηκε στους τρόπους βέλτιστης προώθησης αυτών των δικαιωμάτων σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο των Αραβικών Κρατών διοργανώθηκε, επίσης, χωριστό σεμινάριο στις Βρυξέλλες με θέμα «Κοινωνία των πολιτών και ευρωπαϊκή συνεργασία για την υλοποίηση των στόχων των ΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη», με σκοπό την ανάλυση των δυνατοτήτων της κοινωνίας των πολιτών ως μετασχηματιστικής δύναμης για την επίτευξη των εν λόγω στόχων. Ο πρώτος διάλογος πολιτικής μεταξύ της ΕΕ και του Συνδέσμου των Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) για τα ανθρώπινα δικαιώματα, που πραγματοποιήθηκε υπό την προεδρία του Ειδικού Εντεταλμένου της ΕΕ κ. Λαμπρινίδη στις Βρυξέλλες στο πλαίσιο επίσκεψης διάρκειας μίας εβδομάδας των αντιπροσώπων των επιτροπών ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ASEAN, ενθάρρυνε τον διάλογο και την ανταλλαγή εμπειριών για τη συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των δύο περιοχών. Η ΕΕ συνέχισε να καταβάλλει προσπάθειες για να παραμείνει η ελευθερία της έκφρασης ζήτημα προτεραιότητας στην ατζέντα των ΗΕ, δραστηριοποιούμενη σε όλα τα σχετικά πολυμερή φόρουμ, υποστηρίζοντας την εντολή του Ειδικού Εισηγητή των ΗΕ για την προώθηση και την προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης και συνεργαζόμενη στενά με τους αντίστοιχους Ειδικούς Εισηγητές της Αφρικανικής Ένωσης, του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, του ΟΑΣΕ και του Οργανισμού Ισλαμικής Συνεργασίας. Η ΕΕ υποστηρίζει επίσης την εντολή του πρόσφατα διορισμένου Ειδικού Εισηγητή των ΗΕ για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Επιπλέον, υποστήριξε την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ για την ασφάλεια των δημοσιογράφων και τα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή στην ψηφιακή εποχή και για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το Διαδίκτυο, εξέδωσε δε κοινή δήλωση για την επιβεβαίωση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργικής και καλλιτεχνικής έκφρασης.

Σε ό,τι αφορά τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ΕΕ υποστήριξε το σχετικό ψήφισμα της 70ής Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ. Στο περιθώριο της 28ης συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Φεβρουάριο, η ΕΕ εγκαινίασε δημόσια εκστρατεία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με τίτλο **#idefend**, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βραζιλία, τη Δημοκρατία της Κορέας και την Τυνησία. Η κατάσταση των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναφερόταν σε αρκετές από τις δηλώσεις που κατέθεσε ΕΕ σε πολυμερή φόρουμ, συμπεριλαμβανομένου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Μόνιμου Συμβουλίου του ΟΑΣΕ, ενώ η ΕΕ διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση για τους υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη σύνοδο του ΟΑΣΕ που πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία με θέμα την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης.

Η εκστρατεία #idefend

Στο περιθώριο της 28ης συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις μόνιμες αποστολές της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Κορέας και της Τυνησίας στα ΗΕ στη Γενεύη, εγκαινίασε δημόσια εκστρατεία για να εκφράσει τη στήριξη και την αλληλεγγύη της στο έργο των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο. Η εκστρατεία #idefend αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την πολύτιμη συμβολή των υπέρμαχων της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλον τον κόσμο, καθώς επίσης και για τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται. Περισσότεροι από 500 συμμετέχοντες στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προσχώρησαν στην εκστρατεία και εξέφρασαν την υποστήριξή τους. Πολλοί υπουργοί, διευθυντές διεθνών οργανισμών και πρέσβεις φωτογραφήθηκαν στο θάλαμο φωτογράφισης της εκστρατείας, και άτομα από ολόκληρο τον κόσμο ανήρτησαν τις δικές του φωτογραφίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιώντας την ετικέτα #idefend στο Twitter και το Facebook.

Θρησκευτική ελευθερία και ελευθερία των πεποιθήσεων

Η θρησκευτική ελευθερία δέχτηκε πλήγματα σε πολλά μέρη του κόσμου. Πρόσωπα που ανήκουν σε θρησκευτικές μειονότητες υπέστησαν διωγμούς και αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν περιοχές στις οποίες κατοικούσαν εδώ και αιώνες. Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από το ΙΚΙΛ/Ντάες και άλλες τρομοκρατικές ομάδες στη Συρία και το Ιράκ ήταν ιδιαίτερα βίαιες και εκτεταμένες και καταδικάστηκαν απερίφραστα από την ΕΕ.

Σε αυτό το πλαίσιο, η εφαρμογή των ενωσιακών κατευθυντήριων γραμμών του 2013 σχετικά με τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων παρέμεινε προτεραιότητα για το 2015. Με βάση αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, έγιναν πολλές δηλώσεις και απευθύνθηκαν πολλές εκκλήσεις προκειμένου να υπενθυμιστεί στα κράτη το πρωταρχικό τους καθήκον να προστατεύουν όλους τους πολίτες τους —και κυρίως άτομα που ανήκουν σε θρησκευτικές μειονότητες— από τις διακρίσεις, τη βία και άλλες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η θρησκευτική ελευθερία και η ελευθερία των πεποιθήσεων τέθηκαν συστηματικά επί τάπητος σε διάφορα επίπεδα πολιτικού διαλόγου με πολλούς εταίρους, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των διαλόγων και των διαβουλεύσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ ασχολήθηκε επίσης, μέσω δημόσιων δηλώσεων και διακριτικής διπλωματίας, με ορισμένες ατομικές περιπτώσεις, όπως αυτήν της Asia Bibi, χριστιανής που καταδικάστηκε για βλασφημία από πακιστανικό δικαστήριο.

Σε πολυμερές επίπεδο, η ΕΕ παρουσίασε πρωτοβουλίες για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων τόσο στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσο και στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ). Κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ 28) τον Μάρτιο του 2014, το ψήφισμα για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων που υπεβλήθη από την ΕΕ εγκρίθηκε ομόφωνα. Το ψήφισμα περιείχε αναφορά στην έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για την θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων σχετικά με την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι συλλογικές εκδηλώσεις θρησκευτικού μίσους. Επιβεβαιώθηκε η ρητή αναφορά στο δικαίωμα «να μην έχει» κάποιος θρήσκευμα, η οποία εισήχθη για πρώτη φορά στο ψήφισμα του 2013. Στο περιθώριο του ΣΑΔ 28, η αντιπροσωπία της ΕΕ στη Γενεύη διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση με τον Ειδικό Εισηγητή για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων, προκειμένου να διερευνηθούν τρόποι για την αντιμετώπιση του θρησκευτικού μίσους στο σημερινό διεθνές πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κατά την 70ή σύνοδο της ΓΣΗΕ, εγκρίθηκε επίσης ομόφωνα το ψήφισμα που υπεβλήθη από την ΕΕ σχετικά με την θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων. Η ΕΕ πέτυχε τον κύριο στόχο της, την προστασία των ατόμων τα οποία ανήκουν σε θρησκευτικές κοινότητες και μειονότητες σε ολόκληρο τον κόσμο, διασφαλίζοντας ρητή αναφορά στον θρησκευτικό εξτρεμισμό που θίγει τα δικαιώματα των πολιτών καθώς και έκκληση προς τα κράτη να παρέχουν επαρκή προστασία σε πρόσωπα και κοινότητες που διατρέχουν κίνδυνο βίαιης επίθεσης λόγω της θρησκείας ή των πεποιθήσεών τους.

Η ΕΕ συνέχισε να συνεργάζεται με την Οργάνωση Ισλαμικής Συνεργασίας για την εφαρμογή του ψηφίσματος 16/18³⁴ και συμμετείχε στην 5η συνεδρίαση της Διαδικασίας της Κωνσταντινούπολης, που πραγματοποιήθηκε στην Τζέντα τον Ιούνιο του 2015.

Όσον αφορά τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, το 2015 συνεχίστηκε στην Ασία, την Ευρασία και τη Μέση Ανατολή η υλοποίηση έργων για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων που επελέγησαν στο πλαίσιο της παγκόσμιας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του Ευρωπαϊκού Μένους για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΜΔΔΑ) για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Επιπλέον, χορηγήθηκε πρόσθετη χρηματοδότηση σε περιορισμένο αριθμό εφεδρικών έργων, με αποτέλεσμα να υπερβεί τα 11 εκατ. ευρώ η στήριξη που παρέχει το ΕΜΔΔΑ για την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων. Το ΕΜΔΔΑ καλύπτει πλέον δραστηριότητες σχετικές με τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων σε όλες τις περιοχές του πλανήτη.

³⁴ «Καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας, των αρνητικών στερεοτύπων και του στιγματισμού, καθώς και των διακρίσεων, της υποκίνησης σε βία και της βίας κατά ανθρώπων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων».

Στήριξη της δημοκρατίας και των εκλογών

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δημοκρατία αλληλοενισχύονται. Αν και οι δημοκρατίες λαμβάνουν διάφορες μορφές, όλες έχουν ως στόχο την εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είτε αυτά είναι ατομικά είτε πολιτιστικά, οικονομικά και κοινωνικά. Με φόντο τις αυξημένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι δημοκρατίες, λόγω της εδραίωσης και της ενισχυμένης συνεργασίας ορισμένων μη δημοκρατικών καθεστώτων, το 2015 η ΕΕ ανέπτυξε και ενίσχυσε τις εργασίες της για υποστήριξη της δημοκρατίας, σύμφωνα με τον σχετικό στόχο που κατοχυρώνεται στη Συνθήκη για την ΕΕ. Πέρα από τις εργασίες της στον τομέα της παρακολούθησης των εκλογών, στον οποίο αποτελεί σήμερα σημαντικό και αξιόπιστο παράγοντα, η ΕΕ ανέπτυξε επίσης τη γενική της πολιτική για τη στήριξη της δημοκρατίας, η οποία επικεντρώνεται στις πολιτικές διαδικασίες και τους θεσμούς που μπορούν να ενισχύσουν και να διασφαλίσουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι εκλογές αποτελούν τον πυρήνα των δημοκρατικών συστημάτων. Η ΕΕ έχει καταστεί βασικός παράγοντας σε αυτό το πλαίσιο χάρη στην αξιοπιστία των ενωσιακών **αποστολών παρακολούθησης εκλογών** (ΑΠΕ), οι οποίες εφαρμόζουν σχολαστικά αυστηρούς κανόνες ακεραιότητας και ανεξαρτησίας, σύμφωνα με τη Διακήρυξη Αρχών για τη Διεθνή Παρακολούθηση Εκλογών, η οποία είναι το απόλυτο σημείο αναφοράς όσον αφορά την παρακολούθηση των εκλογών. Η Διακήρυξη Αρχών γιόρτασε τα 10 χρόνια της το 2015. Η ΕΕ συνέχισε να συνεργάζεται στενά με όλες τις διεθνείς ομάδες παρατηρητών που εφαρμόζουν πιστά τη Διακήρυξη Αρχών.

Οι ΑΠΕ της ΕΕ είναι ανεξάρτητες αποστολές, υπό την καθοδήγηση ενός επικεφαλής παρατηρητή, ο οποίος είναι συνήθως βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συνεργάζονται στενά σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, που έχει ως στόχο την παγκόσμια προώθηση των δημοκρατικών αξιών. Οι συστάσεις των ΑΠΕ συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη του διαλόγου με όλους τους συνομιλητές για τη βελτίωση των μελλοντικών εκλογικών διαδικασιών και η ΕΕ έχει ενισχύσει τη δέσμευσή της για διεξοδική παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων των ΑΠΕ αλλά και του ΓΔΘΑΔ³⁵ του ΟΑΣΕ. Οι συστάσεις των ΑΠΕ τίθενται πλέον συστηματικά επί τάπητος κατά τον πολιτικό διάλογο με τις χώρες εταίρους και συνεισφέρουν στη διαμόρφωση της εκλογικής βοήθειας της ΕΕ. Το νέο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία τονίζει περαιτέρω την ανάγκη ενίσχυσης των βέλτιστων πρακτικών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική παρακολούθηση της εφαρμογής των ΑΠΕ της ΕΕ.

³⁵ Γραφείο του ΟΑΣΕ για τους δημοκρατικούς θεσμούς και τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το 2015 η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει διάφορες εκλογικές διαδικασίες ανά την υφήλιο, αναπτύσσοντας αποστολές παρακολούθησης εκλογών (ΑΠΕ) και αποστολές εκλογικών εμπειρογνομώνων και παρέχοντας τεχνική και οικονομική βοήθεια σε φορείς διαχείρισης εκλογών και εγχώριους παρατηρητές. Το 2015 αναπτύχθηκαν ΑΠΕ στη Νιγηρία, το Μπουρούντι (η αποστολή αποσύρθηκε λόγω μη πλήρωσης των ελάχιστων προϋποθέσεων για τη διενέργεια αξιόπιστων εκλογών), τη Σρι Λάνκα, την Αϊτή (σε εξέλιξη) τη Μιανμάρ/Βιρμανία, τη Γουϊνέα Κονάκρι, την Τανζανία (προσωρινή επιστροφή στην Ευρώπη λόγω του πολιτικού αδιεξόδου στη Ζανζιβάρη) και τη Μπουρκίνα Φάσο. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν αποστολές εκλογικών εμπειρογνομώνων στο Τόγκο, την Τανζανία, την Ακτή Ελεφαντοστού, τη Γουατεμάλα, την Αίγυπτο και το Μαρόκο (για τις τοπικές εκλογές). Τέλος, αναπτύχθηκαν αποστολές για την παρακολούθηση της εφαρμογής των εκλογικών συστάσεων στην Καμπότζη, την Παραγουάη και την Ονδούρα.

Η ΕΕ συνέχισε την **πilotική δράση για τη στήριξη της δημοκρατίας** με στόχο να βελτιωθεί η συνοχή των εργασιών της σχετικά με τη δημοκρατία. Ορισμένες αντιπροσωπίες της ΕΕ, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη που έχουν τοπική παρουσία, ενίσχυσαν την κοινή ανάλυση των δημοκρατικών προκλήσεων στις χώρες εταίρους. Προσδιορίστηκαν τομείς στους οποίους η ΕΕ μπορεί συνεργαστεί με τη χώρα εταίρο κατά τρόπο προσαρμοσμένο και αποτελεσματικό για την προώθηση δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων. Η ανάπτυξη σχεδίων δράσης για τη δημοκρατία θα συνεχιστεί το 2016.

Η pilotική δράση κατέδειξε την ανάγκη να διευρύνει η ΕΕ τη στήριξη που παρέχει για τους δημοκρατικούς θεσμούς, εστιάζοντας την προσοχή της στις σχέσεις μεταξύ κρατικών θεσμών και πολιτών, στηρίζοντας τις νομοθετικές αρχές, ενδυναμώνοντας τη σχέση μεταξύ πολιτικών κομμάτων και πολιτών, στηρίζοντας την τοπική δημοκρατία και προσεγγίζοντας παραδοσιακούς παράγοντες που διαδραματίζουν ρόλο στην ενίσχυση της δημοκρατίας. Ενθάρρυνε επίσης την ανάπτυξη μεγαλύτερης συνέργειας μεταξύ της ανάλυσης της κατάστασης της δημοκρατίας, των ανά χώρα στρατηγικών της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και του χάρτη πορείας της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών.

Με το σχέδιο δράσης της για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ έχει δεσμευτεί να εντείνει τις προσπάθειές της για τη στήριξη πολυκομματικών συστημάτων, πολιτικών κομμάτων εντός τέτοιων συστημάτων και κοινοβουλίων, με στόχο τη διεύρυνση του πεδίου ανάπτυξης πολιτικής δράσης, καθώς και να ενισχύσει την αλληλεπίδραση μεταξύ των αποστολών παρακολούθησης των εκλογών και της ευρύτερης ατζέντας για τη στήριξη της δημοκρατίας. Η συστηματικότερη παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων των ΑΠΕ, μεταξύ άλλων μέσω εκλογικής βοήθειας, συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου αυτού.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Δημοκρατία (ΕΤΔ), το οποίο ολοκληρώνει τον πρώτο 3ετή κύκλο δραστηριοτήτων του το 2015, παίζει σημαντικό συμπληρωματικό ρόλο. Το ΕΤΔ, το οποίο συστάθηκε με απόφαση του Συμβουλίου το 2012, λειτουργεί ανεξάρτητα από την ΕΕ αλλά κατά τρόπο συμπληρωματικό με άλλους μηχανισμούς της. Επικεντρώνεται σε διαδικασίες μετάβασης και στηρίζει φορείς που δεν μπορούν να λάβουν στήριξη από άλλους μηχανισμούς, με έμφαση στις χώρες της ευρωπαϊκής γειτονίας και πέραν αυτής. Τον Δεκέμβριο του 2014 το διοικητικό συμβούλιο του ΕΤΔ συμφώνησε να επεκταθούν οι δραστηριότητες του ταμείου στους «γειτόνες των γειτόνων», με ανώτατο όριο το 15% του προϋπολογισμού του. Στη διάρκεια του 2015 στηρίχθηκαν έτσι με επιχορηγήσεις ορισμένες δραστηριότητες στη Ρωσία και κάποιες χώρες της Κεντρικής Ασίας. Η άμεση στήριξη που παρέχει το ΕΤΔ στις ομάδες-στόχους χρηματοδοτείται με πρόσθετους πόρους προερχόμενους από εθελοντικές συνεισφορές των κρατών μελών και άλλων ενδιαφερομένων, όπως ιδιωτικά ιδρύματα κ.ά. Τον Ιούνιο του 2015 η Επιτροπή αποφάσισε να διατεθούν άλλα 12 εκατ. ευρώ για τα λειτουργικά έξοδα της ΕΤΔ από το 2015 έως το 2018.

Θανατική ποινή

Μολονότι το 2015 χαρακτηρίστηκε από σημαντική αύξηση των εκτελέσεων σε ορισμένες χώρες που διατηρούν τη θανατική ποινή, οι χώρες που την έχουν καταργήσει παραμένουν σαφώς πλειοψηφία. Συγκεκριμένα, 101 χώρες έχουν καταργήσει πλήρως τη θανατική ποινή. Άλλες 33 χώρες έχουν καταργήσει τη θανατική ποινή στην πράξη —δηλαδή δεν έχουν εκτελέσει κανέναν κατάδικο για τουλάχιστον 10 χρόνια και έχουν μακροπρόθεσμη πολιτική μη πραγματοποίησης εκτελέσεων.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2015, η ΕΕ συνέχισε να εκφράζει την αντίθεσή της στη **θανατική ποινή** και χρησιμοποίησε όλα τα διπλωματικά μέσα που είχε στη διάθεσή της για να προωθήσει τον στόχο της κατάργησής της σε ολόκληρο τον κόσμο. Το σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία διατηρεί τη θανατική ποινή, μαζί με τα βασανιστήρια, στον πυρήνα των προτεραιοτήτων του και ζητεί την ολοκληρωμένη τους ενσωμάτωση σε όλες τις δράσεις στήριξης της ΕΕ προς τις χώρες εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων που δημοσίευσε το ΕΜΔΔΑ το 2015 περιελάμβανε ειδική παρτίδα για τη στήριξη έργων της κοινωνίας των πολιτών που μάχονται κατά της θανατικής ποινής.

Το θέμα της θανατικής ποινής συζητήθηκε συστηματικά με τις χώρες που τη διατηρούν και συμπεριελήφθη στην ατζέντα των πολιτικών διαλόγων και των ειδικών διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μέσω δημόσιων δηλώσεων, η ΕΕ εξέφρασε την έντονη απογοήτευσή της για τη συνεχιζόμενη χρήση της θανατικής ποινής σε διάφορα μέρη του κόσμου, με έμφαση στο Ιράν, το Ιράκ, τη Σαουδική Αραβία, το Πακιστάν, τη Λευκορωσία, την Αίγυπτο, την Ιαπωνία, την Ινδονησία, τη Σιγκαπούρη, την Κίνα, το Βιετνάμ, την Ταϊβάν και τις ΗΠΑ. Ωστόσο, έγιναν δηλώσεις και διαβήματα σε πολλές ακόμη χώρες, με βάση τους ελάχιστους κανόνες που ορίζονται από το διεθνές δίκαιο και τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη θανατική ποινή. Η ΕΕ έδωσε μεγάλη έμφαση στην παραβίαση αυτών των ελάχιστων κανόνων, τονίζοντας το απαράδεκτο της θανατικής ποινής για ανηλίκους και άτομα με διανοητική αναπηρία και για αξιόποινες πράξεις που δεν συγκαταλέγονται στα «σοβαρότερα εγκλήματα», όπως π.χ. οι σχετιζόμενες με τα ναρκωτικά.

Η ΕΕ συνέχισε να στηρίζει ενεργά τις προσπάθειες της Αφρικανικής Ένωσης για την έγκριση πρόσθετου πρωτοκόλλου του Αφρικανικού Χάρτη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών σχετικά με την κατάργηση της θανατικής ποινής, όπως επιβεβαιώθηκε κατά τον πρόσφατο διάλογο ΕΕ- Αφρικανικής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις 24 Νοεμβρίου. Παρομοίως, η ΕΕ ακολουθεί περιφερειακή προσέγγιση υποστηρίζοντας περιφερειακούς και τοπικούς φορείς που υποστηρίζουν την κατάργηση της θανατικής ποινής στη Νοτιοανατολική Ασία. Εξέφρασε επίσης ικανοποίηση για την κατάργηση της θανατικής ποινής στις Νήσους Φίτζι, το Σουρινάμ, τη Μογγολία και την αμερικανική πολιτεία της Νεμπράσκα.

Η ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, στο πλαίσιο του εορτασμού της Ευρωπαϊκής και της Παγκόσμιας Ημέρας κατά της Θανατικής Ποινής στις 10 Οκτωβρίου, εξέδωσαν κοινή δήλωση με την οποία επιβεβαιώνουν την εναντίωσή τους στην επιβολή της θανατικής ποινής σε οποιαδήποτε περίπτωση καθώς και την προσήλωσή τους στην κατάργησή της παγκοσμίως. Παράλληλα, πολλές αντιπροσωπίες της ΕΕ τίμησαν τη σημαντική αυτή ημερομηνία με τη διοργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων, όπως συζητήσεων, διασκέψεων και άλλων δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης του κοινού.

Η ΕΕ συνέχισε να εκφράζει την αντίθεσή της προς τη θανατική ποινή σε όλα τα αρμόδια πολυμερή φόρουμ και ειδικότερα στα ΗΕ, τον ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, βασιζόμενη στην επιτυχία της έκδοσης του ψηφίσματος αριθ. 69/186 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το μορατόριουμ στη χρήση της θανατικής ποινής³⁶ με πρωτοφανή αριθμό ψήφων υπέρ. Ο Ειδικός Εντεταλμένος της ΕΕ (ΕΕΕΕ) για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κ. Σταύρος Λαμπρινίδης, συμμετείχε στην προβολή του έργου της ΕΕ κατά της θανατικής ποινής, μιλώντας τον Μάρτιο του 2015 στη συνεδρίαση της ειδικής ομάδας για το ζήτημα της θανατικής ποινής που πραγματοποιείται ανά διετία στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και επικεντρώθηκε αυτή τη φορά στις περιφερειακές προσπάθειες για την κατάργηση της θανατικής ποινής. Η ΕΕ συμμετείχε επίσης ενεργά στην υπουργική σύνοδο υψηλού επιπέδου της ΓΣΗΕ, η οποία συνδιοργανώθηκε από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Αργεντινή και τις Νήσους Φίτζι, με θέμα την κατάργηση της θανατικής ποινής (Νέα Υόρκη, 29 Σεπτεμβρίου 2015).

Βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης

Οι καταγγελίες για βίαιες εξαφανίσεις, αυθαίρετες συλλήψεις και κακομεταχείριση μεταναστών και άλλες σχετικές αναφορές από διάφορα μέρη του κόσμου κατέδειξαν τη συνεχιζόμενη χρήση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης καθώς και την ανάγκη να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο και εκτός του περιβάλλοντος της συμβατικής φυλακής. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕ και ιδίως ο Ειδικός Εντεταλμένος της ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κ. Σταύρος Λαμπρινίδης, έθεσαν συστηματικά το θέμα επί τάπητος κατά τις επισκέψεις και τους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τρίτες χώρες, ενθαρρύνοντάς τις να επικυρώσουν και να εφαρμόσουν τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων και το προαιρετικό της πρωτόκολλο και να συμμετάσχουν σε προσπάθειες για την προώθηση της οικουμενικής της κύρωσης. Η ΕΕ κάλεσε τις χώρες αυτές να μεριμνήσουν ώστε τα βασανιστήρια να απαγορευτούν διά νόμου και να τιμωρούνται κατάλληλα, τα θύματα να απολαύουν νομικής προστασίας και οι συστάσεις των διεθνών μηχανισμών παρακολούθησης να εφαρμόζονται. Η ΕΕ εξέτασε επίσης περιπτώσεις βίαιων εξαφανίσεων και μυστικής κράτησης. Στο πλαίσιο αυτών των διαλόγων, η ΕΕ πρότεινε συγκεκριμένους τρόπους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής συνδρομής, για να βοηθήσει τις χώρες στις προσπάθειές τους να εξαλείψουν τα βασανιστήρια και την κακοποίηση, ανάλογα με τις ανάγκες τους.

³⁶ Ψήφισμα A/RES/69/186 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών:
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/69/186

Το σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα τονίζει την ανάγκη να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα με ολοκληρωμένο τρόπο, να ενσωματωθούν διασφαλίσεις σε δραστηριότητες της ΕΕ όπως η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και η διαχείριση κρίσεων, να εξεταστούν οι σχέσεις μεταξύ της θανατικής ποινής, των βίαιων εξαφανίσεων και των αυθαίρετων συλλήψεων και κρατήσεων, και να αναληφθούν κοινές δράσεις με διεθνείς και περιφερειακές οργανώσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένης της δεκαετούς παγκόσμιας πρωτοβουλίας (πρωτοβουλία για τη σύμβαση του ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων, CTI), προκειμένου η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων να κυρωθεί και να τεθεί σε εφαρμογή παγκοσμίως έως το 2024.

Μέσω της παροχής διμερούς στήριξης, η ΕΕ ανταποκρίνεται στην ανάγκη μεταρρύθμισης του δικαστικού συστήματος διαφόρων χωρών, με στόχο έναν ανεξάρτητο δικαστικό τομέα, πρόσβαση στη δικαιοσύνη και βελτιωμένες συνθήκες φυλάκισης. Παρέχεται στήριξη για την κατάρτιση των αστυνομικών και όλων όσων εργάζονται σε σωφρονιστικά συστήματα όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον τρόπο εντοπισμού και αναφοράς καταγγελιών για βασανιστήρια.

Στο πλαίσιο του ΕΜΔΔΑ, υλοποιείται σειρά έργων για την πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης, καθώς και για την αποκατάσταση των θυμάτων. Δύο έργα χρηματοδοτούμενα από το ΕΜΔΔΑ βοηθούν, μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, περισσότερους από 60 εθνικούς φορείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Αφρική και την Ασία να αναλάβουν τον σημαντικό τους εθνικό ρόλο για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης. Ένα άλλο έργο, που καλύπτει την Ασία, τον Καύκασο, τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια και Νότια Αμερική και την ΕΕ, προωθεί εντατικότερους ελέγχους όσον αφορά την προσφορά και τη χρήση τεχνολογιών βασανιστηρίων και ενθαρρύνει τις κυβερνήσεις στις οποίες απευθύνεται να αναπτύξουν αποτελεσματικές εθνικές πολιτικές, διαδικασίες και νόμους για τον έλεγχο του εμπορίου και της χρήσης τεχνολογιών βασανιστηρίων και την απόδοση ευθυνών. Άλλα παραδείγματα τομέων που καλύπτονται από τη χρηματοδότηση της ΕΕ είναι η βελτίωση των συνθηκών στις φυλακές, η καλύτερη ενημέρωση για τις ειδικές ανάγκες προστασίας των εύλωτων ομάδων, η στήριξη εναλλακτικών μορφών κράτησης για τους νέους, η ανάδειξη της φωνής των θυμάτων βασανιστηρίων, η ενημέρωση του κοινού και η δίωξη των δραστών.

Η ΕΕ συνεργάζεται με το Συμβούλιο της Ευρώπης για τη στήριξη των σωφρονιστικών συστημάτων διαφόρων χωρών και την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους, παραδείγματος χάρη στο πλαίσιο του μακροπρόθεσμου προγράμματος κατάρτισης για το προσωπικό των φυλακών στη Γεωργία.

Εκτός από τη χρηματοδοτική στήριξη, οι αντιπροσωπίες διοργάνωσαν εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης όσον αφορά τη σημασία της καταπολέμησης των βασανιστηρίων.

Η ΕΕ συνεργάζεται εποικοδομητικά με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που μάχονται για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων. Το 2015 διοργανώθηκε πρόγραμμα κατάρτισης για το προσωπικό των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών, στο πλαίσιο του οποίου οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών³⁷ και το Ειδικό Ταμείο των ΗΕ πραγματοποίησαν παρουσιάσεις για την πρόληψη των βασανιστηρίων, την παρακολούθηση και την αποκατάσταση των θυμάτων και τις δυνατότητες ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των ΗΕ και της ΕΕ. Εκπρόσωποι της ΕΕ συμμετείχαν επίσης σε ανταλλαγή απόψεων με την Επιτροπή των ΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και την κοινωνία των πολιτών που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της FIACAT³⁸ στη Γενεύη τον Νοέμβριο. Η εκδήλωση προσέφερε επίσης μια άριστη ευκαιρία να ενισχυθεί η συνοχή της κοινής μας προσπάθειας για την αντιμετώπιση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης.

Στα συμπεράσματα του Δεκεμβρίου³⁹, το Συμβούλιο επανέλαβε την προτεραιότητα που δίνει στην καταπολέμηση των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης και εξέφρασε ικανοποίηση για τη γενικά θετική ειδική έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τίτλο «Η στήριξη της ΕΕ για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και την κατάργηση της θανατικής ποινής».

Απαγόρευση των διακρίσεων

Η **ισότητα των φύλων** βρίσκεται στο επίκεντρο των ευρωπαϊκών αξιών και κατοχυρώνεται στο νομικό και πολιτικό πλαίσιο της ΕΕ. Η ΕΕ υπήρξε ιδιαίτερα δραστήρια για τον εορτασμό του 2015 ως έτους-ορόσημου για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών. Μερικοί από τους τομείς προτεραιότητας της ΕΕ κατά την περίοδο αναφοράς ήταν η συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και η οικονομική χειραφέτησή τους, οι πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου και άλλων επιβλαβών πρακτικών (του ακρωτηριασμού και της κοπής των γυναικείων γεννητικών οργάνων, των παιδικών, πρόωρων και αναγκαστικών γάμων και των γυναικοκτονιών), οι ενέργειες για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων, η εφαρμογή της απόφασης αριθ. 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ (ΣΑΗΕ) για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, οι διαπραγματεύσεις για το νέο αναπτυξιακό θεματολόγιο και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις πολιτικές και πρακτικές για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού.

³⁷ Διεθνής Αμνηστία, Ένωση για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (APT), Διεθνής Ομοσπονδία της Δράσης Χριστιανών για την Κατάργηση των Βασανιστηρίων (FIACAT), Διεθνές Συμβούλιο για την Αποκατάσταση Θυμάτων Βασανιστηρίων (IRCT), Παγκόσμιος Οργανισμός κατά των Βασανιστηρίων (OMCT)

³⁸ Η Διεθνής Ομοσπονδία της Δράσης Χριστιανών για την Κατάργηση των Βασανιστηρίων (FIACAT) είναι διεθνής μη κυβερνητικός οργανισμός προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με αρμοδιότητα την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και την κατάργηση της θανατικής ποινής.

³⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, Δεκέμβριος 2015, 14640/15:
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14640-2015-INIT/el/pdf>

Η 20ή επέτειος και η επανεξέταση της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου συνέπεσαν με την υψηλού επιπέδου επανεξέταση της απόφασης αριθ. 1325 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια. Οι εργασίες αυτές —μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της έγκρισης του Θεματολογίου 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και της παράλληλης επανεξέτασης των ειρηνευτικών επιχειρήσεων των ΗΕ και της αρχιτεκτονικής για την εδραίωση της ειρήνης— έδωσαν σε όσους προωθούν τα ζητήματα φύλου, με προεξάρχουσα την ΕΕ, τη δυνατότητα να επιδιώξουν την ανανέωση της δέσμευσης των κρατών και των διεθνών οργανισμών, να βελτιώσουν τις μεθόδους υλοποίησης των δράσεων για την καλύτερη και ταχύτερη επίτευξη του στόχου της ισότητας των φύλων και να εδραιώσουν τη διάσταση του φύλου στη διεθνή αρχιτεκτονική για την ειρήνη, την ασφάλεια και την ανάπτυξη.

Η ΥΕ/ΑΠ, κ. Mogherini, έλαβε μέρος στις εναρκτήριες εργασίες υψηλού επιπέδου της 59ης συνόδου της Επιτροπής των ΗΕ για τη Θέση της Γυναίκας (CSW), κατά την οποία συζητήθηκε και εγκρίθηκε κατ' εξαίρεση πολιτική δήλωση ενόψει της 20ής επετείου της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου (BPfA). Στη CSW συμμετείχε επίσης ο Ειδικός Εντεταλμένος της ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κ. Σταύρος Λαμπρινίδης, παρεμβαίνοντας για λογαριασμό της ΕΕ σε μια από τις υπουργικές συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης και σε αρκετές παράλληλες εκδηλώσεις. Στην παγκόσμια σύνοδο των ηγετών σχετικά με την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη στις 27 Σεπτεμβρίου, η ΕΕ, εκπροσωπούμενη από τον Πρώτο Αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. Timmermans, δεσμεύτηκε να προωθήσει την οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών και να καταπολεμήσει τη βία που ασκείται εναντίον τους μέσω της πρόληψης, της προστασίας και της δίωξης. Η ΕΕ δεσμεύθηκε επίσης να καταστήσει τη διάσταση του φύλου αναπόσπαστο μέρος του Θεματολογίου 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη ως αυτοτελή στόχο αλλά και ως συνιστώσα των άλλων γενικών και ειδικών επιδιώξεών του. Κατά τη συνεδρίαση υψηλού επιπέδου της Ανοικτής Συζήτησης του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ επ' ευκαιρία της 15ης επετείου της απόφασης αριθ. 1325 του ΣΑΗΕ, η ΕΕ δεσμεύθηκε να διαθέσει πάνω από 100 εκατ. ευρώ κατά τα επόμενα 7 έτη για προγράμματα ισότητας των φύλων και χειραφέτησης των γυναικών και των κοριτσιών.

Το 2015 η ΕΕ ενέκρινε τα ακόλουθα έγγραφα πολιτικής, στα οποία η ισότητα μεταξύ των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών στις εξωτερικές σχέσεις κατέχουν εξέχουσα θέση: το σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία· το σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων (2016-2020), το οποίο παρέχει διεξοδικό κατάλογο δράσεων για τη βελτίωση της κατάστασης των γυναικών όσον αφορά τα ίσα δικαιώματα και τη χειραφέτηση· και τη στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων (2016-2019), η οποία προωθεί την ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των γυναικών σε ολόκληρο τον κόσμο.

Τον Σεπτέμβριο του 2015 η ΥΕ/ΑΠ, κ. Federica Mogherini, διόρισε την πρέσβη κ. Μάρα Μαρινάκη ως την πρώτη στην ιστορία κύρια σύμβουλο της ΕΥΕΔ για θέματα φύλου και για την εφαρμογή της απόφασης αριθ. 1325 του ΣΑΗΕ σχετικά με τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια.

Εκατομμύρια **παιδιά** σε ολόκληρο τον κόσμο εξακολουθούν να υφίστανται βία σε όλες τις μορφές της, συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών και του βάρους του πολέμου και των θηριωδιών του, των διακρίσεων και της φτώχειας. Τα παιδιά-μετανάστες, τα παιδιά-πρόσφυγες και τα εσωτερικώς εκτοπισμένα παιδιά υφίστανται διαρκείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Δεν γίνεται σεβαστό το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση και διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο να πέσουν θύματα βίας, εξαφάνισης ή εμπορίας. Η κρίση ασκεί ιδιαίτερη πίεση στα συστήματα ασύλου και προστασίας του παιδιού ή έχει επιδεινώσει τις ελλείψεις τους.

Μέσω της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, η διεθνής κοινότητα έχει αναλάβει τη σημαντική δέσμευση να σέβεται τα δικαιώματα όλων των παιδιών. Πρόκειται για τη σύμβαση περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχει κυρωθεί από τις περισσότερες χώρες (196 τον αριθμό). Η υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να εφαρμόζουν τη σύμβαση ήταν ένα από τα θέματα που έθιξε η ΕΕ το 2015 στο πλαίσιο των διαλόγων που είχε με τρίτες χώρες για τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και στους κόλπους άλλων υποεπιτροπών και άτυπων ομάδων επαφής με τις χώρες αυτές. Η ΕΕ εξέφρασε επίσης την ικανοποίησή της για την κύρωση της σύμβασης από το Νότιο Σουδάν και τη Σομαλία.

Η ΕΕ τάχθηκε σθεναρά υπέρ της ενσωμάτωσης στην Ατζέντα 2030 τόσο του στόχου 8.7, ο οποίος αποσκοπεί στην εξάλειψη της αναγκαστικής εργασίας, της σύγχρονης δουλείας και της εμπορίας ανθρώπων, στην απαγόρευση και την εξάλειψη των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της στρατολόγησης και χρησιμοποίησης παιδιών-στρατιωτών, και, στον τερματισμό της παιδικής εργασίας σε όλες τις μορφές έως το 2025, όσο και του στόχου 16.2, ο οποίος αποσκοπεί στον τερματισμό της κακοποίησης, της εκμετάλλευσης, της εμπορίας ανθρώπων και όλων των μορφών βίας και βασανιστηρίων σε βάρος παιδιών. Το 2015 η ΕΕ πραγματοποίησε εκτενείς προπαρασκευαστικές διαβουλεύσεις με ΜΚΟ, οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών και άλλους διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με τη σημασία που έχει η ανάληψη δράσης για την ενίσχυση των συστημάτων προστασίας του παιδιού σε τρίτες χώρες στο πλαίσιο του νέου σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

Η προσήλωση της ΕΕ στον τερματισμό κάθε μορφής βίας σε βάρος παιδιών αποτυπώνεται και στη διπλωματική εκστρατεία που εγκαινίασε τον Σεπτέμβριο του 2015 με έμφαση στην παγκόσμια καταπολέμηση όλων των μορφών βίας σε βάρος παιδιών και γυναικών και ειδικότερα στον τερματισμό των παιδικών, πρόωρων και αναγκαστικών γάμων και του ακρωτηριασμού και της κοπής των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Όλες οι αντιπροσωπίες της ΕΕ έλαβαν οδηγίες να αναλάβουν δράσεις σε τομείς προτεραιότητας της επιλογής τους και να υποβάλουν σχετική έκθεση έως τον Δεκέμβριο του 2015.

Η ΕΕ συνέχισε να υποστηρίζει την εκστρατεία «Παιδιά, όχι στρατιώτες», την οποία εγκαινίασαν από κοινού το 2014 ο Ειδικός Εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα των ΗΕ για τα **παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις** και η UNICEF. Σκοπός της εκστρατείας αυτής είναι να τερματιστεί έως το 2016 η στρατολόγηση παιδιών από κυβερνητικές ένοπλες δυνάμεις και η χρησιμοποίησή τους σε συγκρούσεις. Παρότι το 2015 κλιμακώθηκαν οι συγκρούσεις και αυξήθηκαν οι προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας σε ορισμένες από τις χώρες όπου πραγματοποιείται η εκστρατεία, έχουν απελευθερωθεί μέχρι στιγμής χιλιάδες παιδιά-στρατιώτες και πολλές κυβερνήσεις έχουν αναλάβει σαφείς δεσμεύσεις και έχουν επιδείξει αξιόπαινη πρόοδο. Επιπλέον, η Επιτροπή, στο πλαίσιο διαγωνισμού που προκήρυξε τον Αύγουστο, έλαβε πολλές προτάσεις που επικεντρώνονταν στη στήριξη προγραμμάτων για τα παιδιά που έχουν σχέση με ένοπλες ομάδες και συμμορίες και πλήττονται από την ένοπλη βία.

Σε συνδυασμό με άλλους μηχανισμούς, το πρόγραμμα για τα παγκόσμια δημόσια αγαθά και τις προκλήσεις 2014-2020⁴⁰ του Μηχανισμού Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ)⁴¹ στοχεύει στην καταπολέμηση όλων των μορφών παιδικής εργασίας και στη στήριξη στρατηγικών και παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων και προκλήσεων που πλήττουν τα παιδιά. Στα τέλη του 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε να εκπονηθεί για λογαριασμό της μελέτη για την αξιολόγηση των κύριων παρεμβάσεων της ΕΕ στο πλαίσιο διαφόρων μηχανισμών, προκειμένου να προτείνει αποτελεσματικά μέτρα για μελλοντικές δράσεις με σκοπό την καταπολέμηση της παιδικής και της καταναγκαστικής εργασίας στο πλαίσιο της ενωσιακής δράσης για τη διεθνή συνεργασία και την ανάπτυξη.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2015 η ΕΕ συνέχισε να προβάλλει την εργαλειοθήκη που ανέπτυξε μαζί με τη UNICEF για τα δικαιώματα των παιδιών με την ονομασία «Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών στη συνεργασία για την ανάπτυξη». Διοργανώθηκε επίσης κατάρτιση για το προσωπικό των αντιπροσωπιών της ΕΕ, τοπικές αρχές και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, σε σύμπραξη με τον Γερμανικό Οργανισμό Συνεργασίας (GiZ).

⁴⁰ Πρόγραμμα «Παγκόσμια δημόσια αγαθά και προκλήσεις» του Μηχανισμού Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ): παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 233/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2014, περί μηχανισμού χρηματοδότησης της αναπτυξιακής συνεργασίας την περίοδο 2014-2020
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0233&from=EL>

⁴¹ https://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci_en.htm_en

Η ΕΕ αύξησε περαιτέρω τη στήριξη που παρέχει για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Η Επιτροπή διέθεσε 11 εκατ. ευρώ σε 18 προγράμματα ανθρωπιστικής βοήθειας που επιχειρούν να στηρίξουν μέσω της εκπαίδευσης παιδιά που πλήττονται από συγκρούσεις και περίπλοκες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Από το ποσό αυτό, 1 εκατ. ευρώ διατέθηκε για την εκπαίδευση παιδιών που πλήττονται από την επιδημία του ιού Έμπολα. Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία ενισχύεται κάθε χρόνο από το 2012, έτος κατά το οποίο η ΕΕ διέθεσε το χρηματικό ποσό που συνόδευε το Νόμπελ Ειρήνης σε παιδιά που δεν έχουν τη δυνατότητα να μεγαλώνουν σε συνθήκες ειρήνης. Έως το τέλος του 2015, η ΓΔ ECHO είχε διαθέσει πάνω από 23 εκατ. ευρώ, βοηθώντας περισσότερα από 1,5 εκατ. παιδιά σε 26 χώρες.

Η ΕΕ δρομολόγησε μελέτη για την ιδρυματοποίηση των παιδιών και ενδεχόμενες εναλλακτικές λύσεις για τη φροντίδα τους στην Ασία, την Αφρική και την Κεντρική και Νότια Αμερική. Οι βασικοί στόχοι της μελέτης είναι η απόκτηση ειδικότερων γνώσεων και η καθοδήγηση πιθανών μελλοντικών ενεργειών για το θέμα των παιδιών που φιλοξενούνται σε ιδρύματα σε όλο τον κόσμο και στερούνται τη γονική φροντίδα.

Όσον αφορά την πολυμερή της δράση, η ΕΕ υποβάλλει κάθε έτος στα ΗΕ δύο ψήφισμα για τα δικαιώματα του παιδιού σε συνεργασία με την Ομάδα Κρατών Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής (GRULAC). Όπως και για το ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ με θέμα τη βελτίωση των επενδύσεων στα δικαιώματα του παιδιού, η ΕΕ διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο όσον αφορά το ψήφισμα της 3ης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Με το συγκεκριμένο ψήφισμα ζητείται από τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, να σέβονται το δικαίωμα όλων των κοριτσιών και των αγοριών σε ποιοτική, ολοκληρωμένη και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, να διασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των αυτόχθονων παιδιών, να παρέχουν εκπαίδευση στα παιδιά που βρίσκονται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς και να προστατεύουν την εκπαίδευση σε καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης.

Η ΕΕ αναγνωρίζει πλήρως τις σοβαρές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι **ηλικιωμένοι**, μεταξύ άλλων όσον αφορά την απασχόληση, τις διακρίσεις, την κακοποίηση και την παραμέληση, καθώς και τις συντάξεις.

Το 2015 η ΕΕ συμμετείχε ενεργά αφενός στην ανοικτή ομάδα εργασίας για τη γήρανση που συνεδρίασε στη Νέα Υόρκη τον Ιούλιο με σκοπό την ενίσχυση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, αφετέρου στις εργασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που αφορούσαν τους ηλικιωμένους. Οι συνεδριάσεις αυτές προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες για την ανταλλαγή εμπειριών, βέλτιστων πρακτικών και πολιτικών —μεταξύ άλλων, και για την εξέταση ουσιαστικών προτάσεων σχετικά με τη θέσπιση διεθνούς νομικής πράξης— μεταξύ αντιπροσώπων κυβερνήσεων, εμπειρογνομόνων και παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών.

Το 2015 σημειώθηκε ορισμένη πρόοδος προς την ισότητα των ΛΟΑΔΜ⁴², η οποία σηματοδοτήθηκε από σειρά σημαντικών εξελίξεων κατά τη διάρκεια του έτους. Οι Ηνωμένες Πολιτείες και το Μεξικό νομιμοποίησαν τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και χώρες όπως η Μοζαμβίκη αποποινικοποίησαν τις σχέσεις ομοφυλοφίλων και λεσβιών. Ωστόσο, παρά τα εν λόγω βήματα προόδου, η παγκόσμια εκστρατεία υπέρ της δυνατότητας των ΛΟΑΔΜ να ασκούν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα αντιμετώπισε διάφορα εμπόδια σε άλλες περιοχές, όπως η Αφρική και η Μέση Ανατολή. Σε περίπου 8 χώρες η ομοφυλοφιλία τιμωρείται ακόμη με θάνατο και σχεδόν 80 χώρες εξακολουθούν να θεωρούν παράνομες τις σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Εξακολουθούν να διαπράττονται σε πολλά μέρη του κόσμου βιαιοπραγίες κατά ατόμων που ανήκουν στην κοινότητα των ΛΟΑΔΜ και είναι εκτεταμένες οι διακρίσεις στην υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και άλλους τομείς.

Η ΕΕ δραστηριοποιείται ολοένα και περισσότερο στο θέμα αυτό. Το 2015 έθιξε το ζήτημα των δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ στο πλαίσιο των διαλόγων της για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τη Βραζιλία, τη Γεωργία, την Ουκρανία, το Μεξικό, το Τουρκμενιστάν και την Κιργιζία. Το ζήτημα συζητήθηκε επίσης με τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Άλλο φόρουμ στο οποίο συζητήθηκαν τα θέματα ΛΟΑΔΜ ήταν ο πολιτικός διάλογος βάσει του άρθρου 8 της συμφωνίας του Κοτονού με τα κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού. Στο πλαίσιο αυτό εξετάστηκαν θέματα ΛΟΑΔΜ με την Γκάμπια, την Ουγκάντα και το Μπελίζε καθ' όλη τη διάρκεια του 2015. Στις 17 Μαΐου η ΥΕ/ΑΠ, κ. Mogherini, εξέδωσε δήλωση επ' ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας κατά της Ομοφοβίας, της Τρανσφοβίας και της Αμφιφοβίας, εκφράζοντας την αλληλεγγύη της προς την παγκόσμια κοινότητα των ΛΟΑΔΜ στον αγώνα της για τον τερματισμό των διακρίσεων λόγω γενετήσιου προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.

Όσον αφορά τη χρηματοδοτική συνεργασία, υποστηρίζονται επί του παρόντος 10 προγράμματα ΜΚΟ για την ισότητα των ΛΟΑΔΜ, με χρηματοδότηση περίπου 8 εκατ. ευρώ από το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΜΔΔΑ). Τα εν λόγω προγράμματα έχουν στόχο τη βελτίωση της ορατότητας και της αποδοχής των οργανώσεων ΛΟΑΔΜ καθώς και του διαλόγου τους με τις αρχές για την αλλαγή της νομοθεσίας· την καταπολέμηση της ομοφοβίας· την προστασία των ΛΟΑΔΜ από βιαιοπραγίες· και την παροχή κατάρτισης, ενημέρωσης και νομικής συνδρομής σε ΛΟΑΔΜ και ΜΚΟ.

⁴² Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι και αμφιφυλόφιλα, διεμφυλικά και μεσοφυλικά άτομα.

Στα Ηνωμένα Έθνη, η ΕΕ συνεχίζει να υποστηρίζει το έργο του οργανισμού και ιδίως το ψήφισμα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον γενετήσιο προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου⁴³, το οποίο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Σεπτέμβριο του 2014. Τον Ιούνιο του 2015, κατά την 28η σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ υπέγραψαν την κοινή δήλωση σχετικά με τη βία και τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου. Στις 29 Σεπτεμβρίου, κατά την 70ή Γενική Συνέλευση στη Νέα Υόρκη, η διαπεριφερειακή βασική ομάδα ΛΟΑΔΜ, στην οποία περιλαμβάνονται η ΕΕ και ορισμένα κράτη μέλη της, διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση σε υπουργικό επίπεδο με τίτλο «Leaving No One Behind: Equality & Inclusion in the Post-2015 Development Agenda» (Μηδενός εξαιρουμένων: Ισότητα και ενσωμάτωση στο αναπτυξιακό θεματολόγιο μετά το 2015). Ανάμεσα στους συμμετέχοντες ήταν ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Frans Timmermans και ο Γενικός Γραμματέας των ΗΕ, κ. Ban-Ki Moon. Μαζί με άλλους εταίρους, η ΕΕ υποστήριξε επίσης την έναρξη της εκστρατείας των ΗΕ κατά της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας στις χώρες του Ειρηνικού τον Αύγουστο του 2015.

Όσον αφορά άλλους περιφερειακούς οργανισμούς, η ΕΕ δραστηριοποιήθηκε σχετικά με το ζήτημα αυτό και στους κόλπους του ΟΑΣΕ. Το 2015 υποστήριξε και πάλι τη διοργάνωση εκδήλωσης στο περιθώριο της συνόδου για την υλοποίηση της ανθρώπινης διάστασης με θέμα τη μισαλλοδοξία και τις διακρίσεις σε βάρος των ΛΟΑΔΜ στην περιοχή του ΟΑΣΕ. Στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στις 17 Ιουνίου 2015, η ΕΕ προέβη σε δήλωση κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής των Υπουργών, προκειμένου να επιστήσει την προσοχή στην ανάγκη βελτίωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ στην Ευρώπη και να επιβεβαιώσει τη στήριξή της στις δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης με στόχο την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων.

Το κόστος του αποκλεισμού των ΛΟΑΔΜ

Η 8η ετήσια εκδήλωση της βασικής ομάδας ΛΟΑΔΜ πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου, Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και επικεντρώθηκε στο κόστος του αποκλεισμού και των διακρίσεων καθώς και στα οφέλη από την ενσωμάτωση των ΛΟΑΔΜ στην οικονομία, σύμφωνα με μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας σχετικά με το οικονομικό κόστος του αποκλεισμού στην Ινδία. Η ΕΕ προώθησε τον διάλογο με υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΜ από όλο τον κόσμο για θέματα όπως η αφάνεια των μεσοφυλικών ατόμων, το αναπτυξιακό θεματολόγιο των ΗΕ και η συρρίκνωση του πεδίου δράσης της κοινωνίας των πολιτών.

Η ΕΕ στηρίζει επίσης την εκστρατεία #FREEANDEQUAL.

⁴³ Ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τίτλο «Human rights, sexual orientation and gender identity» (Ανθρώπινα δικαιώματα, γενετήσιος προσανατολισμός και ταυτότητα φύλου), 26 Σεπτεμβρίου 2014 - [A/HRC/RES/27/32](#)

Η ΕΕ εξακολούθησε να συμπεριλαμβάνει τα δικαιώματα των **ατόμων με αναπηρίες** στους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με ορισμένες χώρες εταίρους και περιφερειακές οργανώσεις.

Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (ΣΔΑΑ). Κατά την 8η σύνοδο της διάσκεψης των συμβαλλομένων κρατών τον Ιούνιο, η ΕΕ παρουσίασε τις σημαντικότερες εξελίξεις όσο αφορά την εφαρμογή της ΣΔΑΑ και εξέφρασε την υποστήριξή της για την ένταξη των θεμάτων αναπηρίας στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Επίσης, η ΕΕ διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση με το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Αναπηρία. Η εφαρμογή της ΣΔΑΑ από την ΕΕ εξετάστηκε για πρώτη φορά τον Αύγουστο από την Επιτροπή ΣΔΑΑ, με βάση την πρώτη σχετική έκθεση της ΕΕ προς τα ΗΕ. Όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις, η εν λόγω επιτροπή εξέφρασε ικανοποίηση για την τάση της ενσωμάτωσης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες στη χρηματοδότηση των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ, για την ένταξη της αναπηρίας στους τομείς προτεραιότητας της ανακοίνωσης της ΕΕ σχετικά με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης μετά το 2015, για τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στον τομέα της διαχείρισης καταστροφών, καθώς και για την προσήλωση του Συμβουλίου στην εφαρμογή του πλαισίου του Sendai για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών το διάστημα 2015-2030. Η εν λόγω επιτροπή εξέδωσε επίσης ορισμένες συστάσεις για τη βελτίωση της εφαρμογής του άρθρου 11 (καταστάσεις κινδύνου και ανθρωπιστικές κρίσεις) και του άρθρου 32 (διεθνής συνεργασία) της ΣΔΑΑ. Τον Δεκέμβριο η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στις συμπερασματικές παρατηρήσεις της επιτροπής, εγκρίνοντας την ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα, μια πρόταση οδηγίας σχετικά με την προσβασιμότητα ορισμένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Κατά τη συνάντηση υψηλού επιπέδου της ASEM⁴⁴ που πραγματοποιήθηκε στο Πεκίνο στις 29-30 Οκτωβρίου με θέμα την αναπηρία, η ΕΕ υπογράμμισε τη σημασία που αποδίδει στην προσέγγιση που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως προβλέπεται στη ΣΔΑΑ, και τόνισε ότι η προσέγγιση αυτή πρέπει να εφαρμόζεται και σε σχέση με την αναδυόμενη αγορά υποστηρικτικών τεχνολογιών.

Η ΕΕ ενισχύει τη χρηματοδοτική στήριξη που παρέχει για την κοινωνική ένταξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας. Παρέχεται στήριξη μέσω προγραμμάτων που αφορούν ειδικά τα άτομα με αναπηρίες καθώς και μέσω της καλύτερης ενσωμάτωσης του ζητήματος της αναπηρίας στη γενική αναπτυξιακή συνεργασία, παραδείγματος χάρη με τη διασφάλιση της προσβασιμότητας.

⁴⁴ Ο θεσμός της ευρωασιατικής συνόδου (ASEM) δημιουργήθηκε το 1996 και έκτοτε αποτελεί σημαντικό φόρουμ διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρώπης και της Ασίας.

Τα δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών και των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες

Σε όλες τις περιοχές του κόσμου, τα άτομα που ανήκουν σε μειονότητες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές, διακρίσεις και φαινόμενα ρατσισμού και πολύ συχνά αποκλείονται από την πλήρη συμμετοχή στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας τους. Η ΕΕ έχει δραστηριοποιηθεί σε πολυμερή φόρουμ για την προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Το ζήτημα των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν ομάδες όπως οι Ρομά και οι Τάταροι της Κριμαίας έχει συζητηθεί με διεθνείς εντολοδόχους, όπως είναι ο Ειδικός Εισηγητής των ΗΕ για θέματα μειονοτήτων και ο Ύπατος Αρμοστής του ΟΑΣΕ για τις εθνικές μειονότητες. Η ΕΕ συμμετείχε επίσης στο ετήσιο φόρουμ για θέματα μειονοτήτων, το οποίο έλαβε χώρα τον Νοέμβριο του 2015 και ασχολήθηκε με τις μειονότητες στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Η ΕΕ υποστήριξε εν προκειμένω διάφορες συστάσεις που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την αμερόληπτη και χωρίς διακρίσεις εφαρμογή της νομοθεσίας. Δράσεις για την αντιμετώπιση και την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που υφίστανται διακρίσεις λόγω κάστας, ενσωματώθηκαν επίσης στη συνεργασία της ΕΕ με χώρες εταίρους, καθώς και στη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως μέσω του ΕΜΔΔΑ.

Όσον αφορά τους **αυτόχθονες πληθυσμούς**, συνεχίστηκε η αμφισβήτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους που αφορούν τη γη, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο πρακτικών «αρπαγής γαιών» και λόγω της κλιματικής αλλαγής.

Μέσω του ΕΜΔΔΑ, η ΕΕ υποστηρίζει πρόγραμμα υλοποιούμενο με τη ΔΟΕ για τη βελτίωση της πρόσβασης των αυτόχθονων πληθυσμών στη δικαιοσύνη και την ανάπτυξη, μέσω μηχανισμού παρακολούθησης σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων. Το πρόγραμμα συνέβαλε καθοριστικά στην ένταξη των αυτόχθονων πληθυσμών στο Θεματολόγιο 2030.

Η ΕΕ εξέφρασε την υποστήριξή της στην πρωτοβουλία που ανέλαβε η ΔΟΕ, κατά την 325η συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της τον Νοέμβριο του 2015, να προωθήσει την πρόσβαση των αυτόχθονων πληθυσμών σε βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, η ΕΕ ξεκίνησε την κατάρτιση ενισχυμένης πολιτικής για θέματα αυτόχθονων πληθυσμών, σύμφωνα με τη διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών και το τελικό έγγραφο της παγκόσμιας διάσκεψης για τους αυτόχθονες πληθυσμούς που πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη το 2014. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ διοργάνωσε διαβουλεύσεις με αυτόχθονες πληθυσμούς. Κατά τις διαβουλεύσεις αυτές, οι αυτόχθονες πληθυσμοί εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την προσέγγιση της ΕΕ, κατέθεσαν πολύτιμα στοιχεία και συστάσεις και απηύθυναν έκκληση για διαρκή διάλογο με την ΕΕ. Η ανανεωμένη πολιτική της ΕΕ για τα ζητήματα των αυτόχθονων αναμένεται να οριστικοποιηθεί το 2016

Η εξάλειψη του **ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας** παρέμεινε ενωσιακή προτεραιότητα. Η ΕΕ εξακολουθεί να δραστηριοποιείται στο πλαίσιο των ΗΕ καθώς και στο πλαίσιο των διαλόγων με τις χώρες εταίρους και την κοινωνία των πολιτών για την ευαισθητοποίηση του κοινού και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Συγκεκριμένα, η ΕΕ συνέβαλε στο έργο της διακυβερνητικής ομάδας για την ουσιαστική εφαρμογή της διακήρυξης και του προγράμματος δράσης του Ντέρμπαν, της ad hoc επιτροπής για την κατάρτιση συμπληρωματικών κανόνων καθώς και της ομάδας εμπειρογνομόνων για τα άτομα αφρικανικής καταγωγής. Επιπλέον, η ΕΕ αξιοποιεί κάθε ευκαιρία, περιλαμβανομένων των διαδραστικών διαλόγων με τους εντολοδόχους του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, για να στηλιτεύσει το ρατσισμό, τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και τη συναφή μισαλλοδοξία και να υποστηρίξει την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων αφρικανικής καταγωγής.

Επιχειρήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα

Οι καταγγελίες για παραβιάσεις των ατομικών και πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που απορρέουν από τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων συνεχίστηκαν σε πολλές περιοχές του κόσμου κατά το 2015. Στις παραβιάσεις που καταγγέλλθηκαν παραλαμβάνονταν επιθέσεις κατά των εργασιακών δικαιωμάτων καθώς και κατά αγροτικών και αυτόχθονων κοινοτήτων που υφίστανται αρπαγή γαιών και αναγκαστικό εκτοπισμό, ιδίως σε ορισμένες χώρες της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ υποστήριξε τις δραστηριότητες των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προήγαγε τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις επιχειρήσεις, μαζί με ορισμένες τρίτες χώρες, τόσο κατά τη διάρκεια των τακτικών διαλόγων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και σε ad hoc συναντήσεις. Ο ΕΕΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έθεσε τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα ως βασική προτεραιότητα των συζητήσεών του με στρατηγικούς εταίρους, όπως τη Νότια Αφρική και τη Βραζιλία, και με την Αφρικανική Ένωση. Τον Σεπτέμβριο η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Βραζιλία διοργάνωσαν ειδικό σεμινάριο για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, κατά τη διάρκεια του οποίου οι συμμετέχοντες από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη, η κυβέρνηση της Βραζιλίας, τα ΗΕ και επιχειρήσεις από τη Βραζιλία και την Ευρώπη αντάλλαξαν βέλτιστες πρακτικές με σκοπό την ενίσχυση της διμερούς και της πολυμερούς συνεργασίας στο συγκεκριμένο θέμα.

Η ΕΕ συνέχισε να προωθεί τις κατευθυντήριες αρχές για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι οποίες εγκρίθηκαν ομόφωνα το 2011 σε επίπεδο ΗΕ, ως το καλύτερο εργαλείο πολιτικής για τη σφαιρική αντιμετώπιση των εν λόγω ζητημάτων με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο και σημείωσε πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή τους. Τα κράτη μέλη της ΕΕ συνέχισαν την κατάρτιση εθνικών σχεδίων δράσης για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα και/ή την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Έως το τέλος του 2015 επτά κράτη μέλη είχαν εγκρίνει εθνικά σχέδια δράσης για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και άλλα είκοσι είχαν ολοκληρώσει ή σημειώσει αξιόλογη πρόοδο όσον αφορά την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Τον Ιούλιο του 2015 οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξέδωσαν έγγραφο εργασίας για την εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών των ΗΕ από την ΕΕ, στο οποίο ανέλυαν λεπτομερώς την πορεία της εφαρμογής τους εντός της ΕΕ και στην εξωτερική της δράση στο διάστημα που είχε μεσολαβήσει από την έκδοση της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) το 2011⁴⁵. Για την υποστήριξη του θεματολογίου σχετικά με τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Επιτροπή δραστηριοποιείται για την περαιτέρω διευκόλυνση της υιοθέτησης συμπληρωματικών μέσων, όπως του παγκόσμιου συμφώνου των ΗΕ, των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, της δήλωσης της ΔΟΕ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις⁴⁶ και του προτύπου ISO 26000, που παρέχει καθοδήγηση σχετικά την κοινωνική ευθύνη.

Όσον αφορά την τεχνική βοήθεια, το 2015 η Επιτροπή προετοίμασε πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΕΜΔΔΑ, η οποία θα δημοσιευθεί τον Ιούλιο του 2016, με αντικείμενο την εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ομοίως, αποφασίστηκε η παροχή τεχνικής στήριξης σε ορισμένες χώρες της CELAC στο πλαίσιο του Μέσου Εταιρικής Σχέσης, προκειμένου να εκπονήσουν εθνικά σχέδια δράσης. Σε συνέχεια του σεμιναρίου ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης που πραγματοποιήθηκε στην Αντίς Αμπέμπα το 2014, η ΕΕ παρέσχε τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη ενός πλαισίου από Αφρικανική Ένωση για την προώθηση της υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς στην Αφρική.

Στο πολυμερές πλαίσιο, η ΕΕ υποστηρίζει μια συναινετική προσέγγιση. Αυτό περιλαμβάνει τη στήριξη της ομάδας των ΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα που συγκροτήθηκε το 2011. Η ΕΕ στηρίζει επίσης το πρόγραμμα λογοδοσίας και επανόρθωσης που διαχειρίζεται η Ύπατη Αρμοστεία των ΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο να βελτιώσει την πρόσβαση στα εθνικά ένδικα μέσα για όσους υφίστανται σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους από επιχειρήσεις.

⁴⁵ SWD(2015) 144 final και COM(2011)681

⁴⁶ Η δήλωση της ΔΟΕ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι τριμερής δήλωση αρχών σχετικά με τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική πολιτική.

Τον Ιούλιο, στους κόλπους του Συμβούλιου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, συνήλθε για πρώτη φορά η Διακυβερνητική Ομάδα Εργασίας (IGWG) για την προετοιμασία διεθνούς, νομικά δεσμευτικού μέσου για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπό την προεδρία του Ισημερινού. Κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση, η ΕΕ ζήτησε να ανανεωθεί η δέσμευση για την εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών των ΗΕ και επέκρινε το γεγονός ότι στην πράξη η IGWG επρόκειτο να επικεντρωθεί μόνο σε διεθνικές εταιρίες, ενώ πολλές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαπράττονται από επιχειρήσεις σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΕ εξέφρασε τη δυσαρέσκειά της για την απόρριψη του αιτήματός της να επικεντρωθεί η IGWG σε όλα τα είδη επιχειρήσεων. Η IGWG θα συνέλθει εκ νέου τον Οκτώβριο του 2016.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη και το θέμα των επιχειρήσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων περιελήφθησαν στον διάλογο με διάφορες χώρες και περιοχές. Για παράδειγμα, η 5η διάσκεψη των Υπουργών Εργασίας και Απασχόλησης της ASEM, που έλαβε χώρα τον Δεκέμβριο του 2015, ενέκρινε τη «δήλωση της Σόφιας», η οποία περιέχει ολοκληρωμένο κεφάλαιο για την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας και ασφαλέστερων χώρων εργασίας στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού.

4. Τα ανθρώπινα δικαιώματα στις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ

Εμπόριο

Η εμπορική πολιτική μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εργαλείο για τη στήριξη της προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες σε συνδυασμό με άλλες εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, ιδίως την αναπτυξιακή συνεργασία. Η ΕΕ έχει διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην ενσωμάτωση των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης στην εμπορική πολιτική, καθώς και στην ανάδειξη του εμπορίου σε εργαλείο για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η σπουδαιότητα της δυναμικής συμβολής της εμπορικής πολιτικής στη βιώσιμη ανάπτυξη επιβεβαιώθηκε το 2015 σε παγκόσμιο επίπεδο με το Θεματολόγιο 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση του Οκτωβρίου του 2015 με τίτλο «Εμπόριο για όλους: προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις»⁴⁷, η ΕΕ συνεχίζει να βοηθά τις αναπτυσσόμενες χώρες, και ιδίως τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και τις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη, να ενσωματωθούν στο παγκόσμιο σύστημα εμπορίου και να επωφεληθούν όσο το δυνατόν περισσότερο από τις εμπορικές συναλλαγές. Αυτό πραγματοποιείται μέσω της ενωσιακής πολιτικής «Βοήθεια για το εμπόριο», τις μονομερείς εμπορικές προτιμήσεις της και τις διμερείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες. Τα θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα ενσωματώνονται σε μονομερείς προτιμήσεις (ιδίως στο πλαίσιο του συστήματος ΣΓΠ+), στην ενωσιακή πολιτική ελέγχου των εξαγωγών και στις διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών.

Όσον αφορά τις μονομερείς προτιμήσεις, ο ισχύων κανονισμός του Συστήματος Γενικευμένων Προτιμήσεων (ΣΓΠ) τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 2014. Δεκατέσσερις χώρες έχουν λάβει ιδιαίτερα ευνοϊκές εμπορικές προτιμήσεις (ΣΓΠ+) στο πλαίσιο του νέου καθεστώτος, το οποίο προωθεί τη συμμόρφωση προς 27 διεθνείς συμβάσεις (συμπεριλαμβανομένων των βασικών συμβάσεων για τα ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα). Κατά τη διάρκεια του 2015, η ΕΕ είχε εντατικό διάλογο με τους δικαιούχους του ΣΓΠ+ σχετικά με την εφαρμογή των συμβάσεων και θέσπισε πρόσθετους καινοτόμους τρόπους για τη στήριξη, την εφαρμογή, την επιβολή και την παρακολούθηση των σχετικών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των συμβάσεων της ΔΟΕ. Η πρώτη έκθεση σχετικά με τον κύκλο παρακολούθησης του ΣΓΠ+ δημοσιεύθηκε στις αρχές του 2016.

Η παγκόσμια πρόσκληση υποβολής προτάσεων που δημοσιεύτηκε το 2015 στο πλαίσιο του ΕΜΔΔΑ περιελάμβανε ειδική παρτίδα για τη στήριξη και την ενδυνάμωση των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να μπορέσουν να συμβάλουν στην παρακολούθηση και την ουσιαστική εφαρμογή των 27 σχετικών συμβάσεων που έχουν κυρωθεί από τις δικαιούχους χώρες του ΣΓΠ+ (5 εκατ. ευρώ). Τα έργα που θα επιλεγούν θα συμβάλουν στη διασφάλιση της κατάλληλης παρακολούθησης των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις δικαιούχους χώρες του ΣΓΠ+.

Όσον αφορά τους ελέγχους των εξαγωγών, βρίσκεται σε εξέλιξη αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή ή για βασανιστήρια⁴⁸. Η συζήτηση των τροποποιήσεων που πρότεινε η Επιτροπή σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο. Το τελευταίο τρίμηνο του 2015, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καθόρισαν τις θέσεις τους και ξεκίνησαν διαδικασία τριμερούς διαλόγου με την Επιτροπή επί του θέματος, ώστε η διαδικασία να ολοκληρωθεί το 2016.

⁴⁷ COM(2015) 497 final:

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EL/1-2015-497-EL-F1-1.PDF>

⁴⁸ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1352/2011 της Επιτροπής (20 Δεκεμβρίου 2011).

Η Επιτροπή εργάστηκε επίσης για την επικαιροποίηση του κανονισμού 428/2009⁴⁹ περί κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών της μεταφοράς, της μεσιτείας και της διαμετακόμισης ειδών διπλής χρήσης, επανεξετάζοντας μεταξύ άλλων τους ελέγχους σχετικά με την τεχνολογία παρακολούθησης, προκειμένου να μετριαστούν οι πιθανοί κίνδυνοι που συνδέονται με την ανεξέλεγκτη εξαγωγή προϊόντων ΤΠΕ τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 2015 δρομολογήθηκε εκ των προτέρων εκτίμηση του αντίκτυπου της αναθεώρησης και το φθινόπωρο του 2016 αναμένεται πρόταση αναθεωρημένου κανονισμού.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί να ενσωματώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα στις εκτιμήσεις αντικτύπου (ΕΑ), στις περιπτώσεις όπου αρμόζει. Εκτιμήσεις αντικτύπου εκπονούνται για νομοθετικές και μη νομοθετικές προτάσεις, εκτελεστικά μέτρα και πρωτοβουλίες εμπορικής πολιτικής με σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Στο πλαίσιο αυτό, έχει αναπτυχθεί ειδικό εργαλείο καθοδήγησης σχετικά με τα θεμελιώδη και τα ανθρώπινα δικαιώματα⁵⁰.

Όσον αφορά τις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες, όλες οι ΕΑ και οι εκτιμήσεις αντικτύπου στη βιωσιμότητα (ΕΑΒ) που έχει εκπονήσει από το 2012 η αρμόδια υπηρεσία της Επιτροπής⁵¹ περιλαμβάνουν συστηματικά ανάλυση του δυνητικού αντίκτυπου στα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι ΕΑΒ είναι λεπτομερέστερες εκτιμήσεις που εκπονούνται για όλες τις σημαντικές εμπορικές διαπραγματεύσεις στη διάρκεια της διαπραγματευτικής διαδικασίας.

Για την ακριβέστερη εκτίμηση των επιπτώσεων των εμπορικών και επενδυτικών πρωτοβουλιών στα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αναλύσεις νέων πρωτοβουλιών εμπορικής πολιτικής που εκπονούνται στο πλαίσιο των ΕΑ και των ΕΑΒ ακολουθούν από το 2015 τις ειδικές κατευθυντήριες γραμμές που δημοσίευσε η Επιτροπή το ίδιο έτος. Αυτό συνέβη, παραδείγματος χάρη, με την ΕΑΒ σχετικά με τη συμφωνία προστασίας των επενδύσεων ΕΕ-Μιανμάρ/Βιρμανίας, η οποία δρομολογήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015 και θα ολοκληρωθεί το πρώτο εξάμηνο του 2016.

⁴⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 428/2009 του Συμβουλίου (5 Μαΐου 2009).

⁵⁰ Εργαλείο αριθ. 24 για τη βελτίωση της νομοθεσίας

⁵¹ Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται στις κατευθύνσεις που εκπόνησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής το 2011 για τη συνεκτίμηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις ΕΑ, SEC(2011) 567 final: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/operational-guidance_el.pdf

Τέλος, σε πολυμερές επίπεδο, η ΕΕ υποστηρίζει τη συνθήκη για το εμπόριο όπλων (ΣΕΟ), που αποσκοπεί στην ενίσχυση της ευθύνης και της διαφάνειας στο εμπόριο όπλων και τέθηκε σε ισχύ στα τέλη του 2014. Το άρθρο 7 της συνθήκης ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι ο κίνδυνος χρήσης των όπλων για τη διάπραξη ή διευκόλυνση σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της βίας λόγω φύλου, πρέπει να συνεκτιμάται κατά τη λήψη αποφάσεων που αφορούν τις εξαγωγές όπλων. Η εν λόγω αξιολόγηση κινδύνου συμπληρώνει την απαγόρευση των εξαγωγών όπλων σε περίπτωση που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη διάπραξη γενοκτονιών, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, σοβαρών παραβάσεων της Σύμβασης της Γενεύης, επιθέσεων εναντίον αμάχων ή άλλων εγκλημάτων πολέμου, όπως ορίζονται από τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, το 2015 η ΕΕ συνέχισε να προωθεί την κύρωση της συνθήκης από όλα τα κράτη μέλη των ΗΕ. Παράλληλα με αυτές τις διπλωματικές προσπάθειες, το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα υποστήριξης της εφαρμογής της ΣΕΟ παρείχε τεχνική βοήθεια σε διάφορες δικαιούχους χώρες (11 μέχρι στιγμής) για την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Συνθήκης.

Αναπτυξιακή συνεργασία

Η ΕΕ είναι προσηλωμένη στην ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην αναπτυξιακή συνεργασία. Εν προκειμένω, μετά την έκδοση, το 2014, του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με μια προσέγγιση της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ με βάση τα δικαιώματα που να καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα⁵², και σε συνέχεια των επακόλουθων συμπερασμάτων του Συμβουλίου⁵³, τα οποία παρείχαν μια «εργαλειοθήκη» με συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές, η ΕΕ άρχισε σταδιακά να ενσωματώνει την προσέγγιση αυτή στα αναπτυξιακά της προγράμματα. Στόχος δεν είναι μόνο να μην προκαλείται ζημιά με την αποφυγή ανεπιθύμητων αρνητικών επιπτώσεων των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων στους τελικούς δικαιούχους αλλά και να εξασφαλίζεται το μέγιστο όφελος μέσω συγκεκριμένης και άμεσης συμβολής στην πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, κάτι που θεωρείται τόσο μέσο όσο και στόχος της αναπτυξιακής συνεργασίας. Η Επιτροπή ενσωμάτωσε τη συγκεκριμένη προσέγγιση σε βασικά έγγραφα, όπως, για παράδειγμα, στα δελτία προσδιορισμού του τρόπου παροχής βοήθειας, στο σύστημα παρακολούθησης των έργων, στο πλέγμα των κριτηρίων για την αξιολόγηση των έργων και στους χάρτες πορείας για τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών. Σε τοπικό επίπεδο, ορισμένες αντιπροσωπίες της ΕΕ έχουν ήδη εντάξει την προσέγγιση αυτή στον προγραμματισμό τους.

Τα έργα που χρηματοδοτεί η ΕΕ σχεδιάζονται προοδευτικά σύμφωνα με την προσέγγιση της αναπτυξιακής βοήθειας με βάση τα δικαιώματα. Επιπλέον, το 2015 προετοιμάστηκε πρόγραμμα στήριξης, που θα τεθεί σε λειτουργία έως τις αρχές του 2016, για την κατάρτιση των αντιπροσωπιών της ΕΕ και άλλων υπαλλήλων της όσον αφορά την εφαρμογή της προσέγγισης αυτής.

Προβλέπεται δε η διενέργεια μιας πρώτης αξιολόγησης της εφαρμογής της εργαλειοθήκης.

⁵² SWD(2014) 152 final, Βρυξέλλες, 30 Απριλίου 2014

⁵³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια προσέγγιση της αναπτυξιακής συνεργασίας με βάση τα δικαιώματα, που εγκρίθηκαν τον Μάιο του 2014:
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/foraff/142682.pdf